

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta
Katedra křesťanské sociální práce

Domácí násilí: preventivní program pro žáky 9.tříd

Bakalářská práce

Sociální práce

Autor: Natálie Šterclová
Vedoucí práce: PhDr. Jan Vančura, Ph.D.

Olomouc 2024

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci zpracovala samostatně na základě použitých pramenů a literatury uvedených v bibliografickém seznamu.

V Olomouci 24.4.2024

Natálie Šterclová

Poděkování

Na tomto místě chci poděkovat vedoucímu práce, panu PhDr. Janu Vančurovi Ph.D. za jeho obětavé a vstřícné vedení v průběhu psaní práce. Jsem vděčná za připomínky, trpělivost a zpětnou vazbu, kterou mi poskytl. Poděkování také patří celé mé rodině, za podporu ve studiu.

Obsah

Úvod.....	9
1 Domácí násilí.....	11
1.1 Znaky domácího násilí	12
1.2 Druhy domácího násilí	13
1.3 Cyklus domácího násilí	15
2 Využití teorií, metod a technik sociální práce v souladu s tématem	17
2.1 Krizová intervence.....	17
2.2 Principy krizové intervence	18
2.3 Fáze krizové intervence	19
2.4 Formy krizové intervence.....	20
2.4.1 Ambulantní pomoc	21
2.4.2 Hospitalizace	21
2.4.3 Terénní a mobilní služby	21
2.4.4 Telefonická pomoc	21
2.4.5 Internetová pomoc	22
3 Propojení tématu se sociální politikou.....	23
3.1 Nástroje sociální politiky.....	23
3.2 Subjekty péče podpory a pomoci obětem domácího násilí	25
3.2.1 Policie ČR.....	25
3.2.2 Intervenční centra	26
3.2.3 Bílý kruh bezpečí.....	27
3.3 Funkce sociální politiky	27
4 Etické hledisko	28
4.1 Etické dilema sociálního pracovníka v ochraně dětí trpících domácím násilím versus respektování rodinného soukromí	28
4.2 Rozbor dilematu z hlediska etického kodexu	29
4.3 Rozbor dilematu z hlediska etických teorií	30
4.4 Etické standardy při poskytování preventivních programů	31
5 Legislativní ukotvení tématu	32
5.1 Domácí násilí a legislativa.....	32
6 Přehled preventivních programů domácího násilí pro děti základních škol.....	35
6.1 Program Zuřivec	35
6.2 Program Jdi dál!	36
6.3 Program Mluvme o domácím násilí	36
6.4 SWOT ANALÝZA	37
7 Rešerše.....	41
8 Analýza potřebnosti.....	42

8.1 Příklady řešení dané problematiky v ČR nebo v zahraničí	42
8.2 Základní informace o velikosti a případných specifikách cílové skupiny vzhledem k řešenému problému	43
8.3 Popis metod získání předložených dat a vyhodnocení výchozího stavu	45
8.4 Specifikace stakeholderů-subjektů zapojených do problematiky v různých rolích	46
9 Cíle projektu	47
10 Popis a analýza cílové skupiny	48
11 Klíčové aktivity a indikátory splnění.....	49
12 Management rizik	55
13 Výstupy a předpokládané výsledky projektu.....	57
14 Přidaná hodnota projektu.....	58
15 Harmonogram.....	59
16 Rozpočet	61
17 Logframe projektu	63
Závěr.....	66
Bibliografický seznam.....	67
Seznam obrázků	71
Seznam tabulek	73
Anotace.....	74
Annotation	75

Úvod

Mým hlavním hnacím motorem při psaní bakalářské práce byla inspirace, kterou jsem čerpala z osobního setkání s obětí domácího násilí. Tato zkušenost nejen posílila mé chápání tématu a jeho komplexnosti, ale také mě podnítila k dalšímu prozkoumávání problematiky. Kromě toho jsem měla příležitost získat praktické zkušenosti během stáže v intervenčním centru, což mi umožnilo nahlédnout do způsobu, jakým fungují podpůrné služby a jaké mají oběti domácího násilí potřeby. Tyto osobní zkušenosti tvoří základ mé práce, jejímž cílem je přinést hlubší porozumění a přispět k efektivnějšímu řešení problematiky domácího násilí. V České republice je každý rok zaznamenáno více než 12 000 případů znásilnění a čelí se přibližně dvěma případům týrání v domácnosti denně (Šafařík, 2020). Orgány ochrany dětí ročně evidují zhruba 2500 situací domácího násilí ovlivňujících rodiny s dětmi a více než 1300 lidí je každoročně vykázáno ze svých domovů kvůli domácímu násilí (Vláda České republiky, 2021, [online]).

Tato bakalářská práce je rozdělena do dvou hlavních částí, kde první se věnuje teoretickým základům a druhá aplikuje tyto poznatky v praktickém projektu zaměřeném na prevenci domácího násilí mezi žáky 9. tříd. V první části detailně popisují domácí násilí, jeho definici a charakteristické rysy, včetně fází, které jsou pro tuto problematiku klíčové. Ve druhé kapitole spojují diskutované téma s teoriemi, metodami a technikami sociální práce, který je pro práci s touto cílovou skupinou nezbytný. Dále se věnují krizové intervenci, jejím formám, principům a fázím. Třetí kapitola představuje propojení tématu se sociální politikou a popisuje hlavní subjekty pomoci jako jsou Policie ČR, intervenční centra a neziskové organizace. Čtvrtá kapitola je zaměřena na etický kodex a teorie, které jsou aplikovatelné na danou problematiku. Pátá kapitola uvádí legislativní rámec, včetně zákonů a strategií, které se týkají ochrany práv dětí, zejména Národní strategie ochrany práv dětí pro roky 2021-2029. Šestá kapitola je věnována existujícím preventivním programům proti domácímu násilí. Sedmá kapitola obsahuje přehled použitých výzkumných metod a zdrojů. Osmá kapitola, první v rámci praktické části, analyzuje potřebnost realizace navrhovaného projektu. Následuje devátá kapitola s cíli projektu a desátá kapitola s popisem přímých a nepřímých cílových skupin. Jedenáctá kapitola seznamuje s klíčovými aktivitami projektu, které zahrnují vývoj materiálů, školení personálu, spolupráci s externími subjekty, komplexní přístup k tématu a zajištění udržitelnosti projektu. Dvanáctá kapitola se zabývá managementem rizik. Třináctá kapitola představuje očekávané výstupy a výsledky. Čtrnáctá kapitola diskutuje o celkovém přínosu projektu. V patnácté kapitole je uveden harmonogram projektu formou Ganttova diagramu,

šestnáctá kapitola popisuje rozpočet a sedmnáctá kapitola zahrnuje logframe projektu, který shrnuje celkové plánování a strategii realizace.

1 Domácí násilí

Když se hovoří o domově, obvykle si představujeme místo, kde jsme obklopeni lidmi, kteří nás milují a které i my milujeme. Je to místo bezpečí a jistoty, kde jsme přijímáni takoví, jací jsme. Domácí násilí dlouhou dobu bylo považováno za tabuizované téma. Nicméně se názory změnily. Dospěli jsme k poznání, že i rodiny, které jsou na první pohled považovány za "dobré", mohou být zasaženy násilím – a to nejen ve formě fyzického útoku, ale také v podobě psychického nebo emocionálního zneužívání, verbálních nebo neverbálních hrozeb a vulgárního chování. Násilí v rodině se objevuje bez ohledu na socioekonomické, geografické, rasové, genderové nebo věkové charakteristiky zúčastněných osob. (Ševčík, Špatenková a kol., 2011).

Pro domácí násilí je typické, že pachatel a oběť mají mezi sebou silné citové, sociální a ekonomické vazby, často sdílejí intimní prostředí rodiny a často jsou rodiči nezletilých dětí. Role pachatele a oběti zpravidla zůstávají neměnné, a dochází k postupné eskalaci násilných činů, co do jejich četnosti i závažnosti. Agrese vůči jednotlivci nebo skupině, jejímž záměrem je způsobit škodu, zranění nebo smrt, je důležitým tématem v právní teorii. Rozlišuje se mezi dvěma hlavními formami násilí: absolutním a kompulzivním. Absolutní násilí zbavuje oběť jakékoliv možnosti reakce a je jednostranné, zatímco kompulzivní násilí je zaměřeno na ovlivnění psychiky oběti s cílem donutit ji k podřízení se. Násilí v rámci rodin je běžné a může postihnout všechny druhy rodinných vztahů, od rodičů k dětem, mezi sourozenci, mezi partnery nebo i vůči prarodičům. Tato forma násilí může způsobit vážné psychické a emocionální trauma, které ovlivňuje děti po celý jejich život. V podstatě lze říci, že domácí násilí je situace, kdy jedna osoba ve vztahu nebo v rodině vyvolává u druhého strach. Tento strach pak slouží jako nástroj moci, kterým násilník ovládá chování oběti. Oběťmi domácího násilí nejsou pouze ženy, ale i muži. Toto násilí se často pohybuje v cyklech, kdy po období klidu následuje nárůst napětí, které vyvrcholí násilným činem a posléze snahou o smíření. Tento cyklus může být pro oběť obtížně rozpoznatelný, což brání jejímu osvobození z násilné situace (Voňková, Spoustová, 2016).

Násilné chování může vzniknout kdekoliv, bez ohledu na společenské postavení či profesní zaměření. Nezáleží ani na délce trvání partnerského vztahu – může se projevit jak u nově zamilovaných párů, tak u těch, kteří jsou spolu dlouhodobě. I přes různorodost prostředí, kde se násilí vyskytuje, je jeho společným jmenovatelem soukromí. Často se totiž jedná o události,

ke kterým nedochází v přítomnosti svědků, což může vést k dlouhodobému skrývání této problematiky (Buskotte,2008).

Z kapitoly vyplývá, že domácí násilí je komplexní problém, který překračuje socioekonomické, rasové či genderové hranice, a je charakterizován mocenskou nerovnováhou v rodinných a partnerských vztazích. Cyklická povaha domácího násilí, spojená s emocionálním, fyzickým či psychickým zneužíváním, představuje významnou překážku pro odhalení a řešení této problematiky. Důležité je pochopení, že násilí může postihnout každého, nezávisle na délce vztahu či sociálním statusu, a často probíhá skrytě, bez přítomnosti svědků.

1.1 Znaky domácího násilí

I když dojde v rodině k násilné události, nemusí automaticky jít o případ domácího násilí. Aby se jednalo o domácí násilí, musí být splněny všechny charakteristické znaky. Pokud některý z těchto znaků chybí, může to naznačovat jiný typ rodinného problému než domácí násilí. Nicméně je pravděpodobné, že chybějící znak brzy bude doplněn a proces domácího násilí začne.

Podle Ševčíka a spol. jsou klíčovými definičními rysy domácího násilí

- Opakování a dlouhodobá povaha. Z jediného incidentu násilí nelze rozhodnout, zda se jedná o domácí násilí, ale může to naznačovat jeho začátek.
- Násilí postupně narůstá, začínajíc od slovních urážek a pokračujíc až k psychickému znehodnocování lidské důstojnosti a fyzickým útokům, které mohou ohrozit zdraví a život.
- Existuje jasně definovaný a nezpochybnitelný rozdíl mezi rolí oběti a pachatele. Domácí násilí není vzájemným střídáním rolí, jako jsou hádky, rvačky nebo spory, kde se role obou stran mohou měnit.
- Děje se to obvykle mimo veřejnost, často za uzavřenými dveřmi domova nebo bytu, což vylučuje vnější společenskou kontrolu
- Frekvence případů, tedy přítomnost různých forem násilí (fyzického, psychického, sexuálního, sociálního, ekonomického) u lidí, kteří spolu sdílejí domov nebo byt, zůstává vysoká.

Klíčovým znakem je zřetelné rozdělení rolí mezi účastníky, kde jedna osoba trvale a opakovaně zastává pozici ohroženého subjektu a druhá roli agresora nebo tyрана. Jestliže role mezi partnery při násilných událostech neustále střídají a dochází k vzájemným útokům, jedná se o jinou formu partnerského násilí a nikoli o domácí násilí (Ševčík et al., 2011)

Z této kapitoly vyplývá, že domácí násilí je specifickým vzorcem chování, charakterizovaným opakováním, dlouhodobostí, eskalací násilných činů, jasně definovanými rolmi mezi pachatelem a obětí, a jeho skrýváním mimo veřejné povědomí. Rozlišovací znaky mezi domácím násilím a jinými typy rodinných konfliktů jsou klíčové pro pochopení a řešení těchto situací. Rozpoznání těchto charakteristik je zásadní pro efektivní adresování a prevenci domácího násilí.

1.2 Druhy domácího násilí

Většina forem domácího násilí má obvykle společný účel – dosáhnout moci nad druhým a udržet si plnou kontrolu. Ti, kdo se dopouštějí násilí, využívají různé strategie k dosažení tohoto cíle. Avšak, přesné podoby domácího násilí nejsou v literatuře dosud jednotně definovány (Ševčík et al., 2011).

Termín "domácí násilí" se začal používat od 70. let minulého století a původně označoval situace, kdy muži projevovali násilí vůči ženám. Avšak s časem a se zvyšujícím počtem obětí, které hledaly pomoc a sdílely své zkušenosti, se začala ukazovat složitost a různorodost forem a druhů domácího násilí (Voňková, Spoustová, 2016).

Psychické násilí

Někdy je toto násilí označováno jako psychologické, citové nebo emocionální. I když je toto psychické trápení běžnou formou domácího násilí, mohou některé jeho projevy být rafinovaně skryté a těžko rozpoznatelné jako formy násilí. Tyto formy často nezanechávají žádné zjevné fyzické stopy, jako jsou modřiny, oděrky, rány nebo zlomeniny, což ztěžuje jejich odhalení. I přesto může mít jejich dopad závažné následky na sebevědomí, sebepojetí a sebedůvěru oběti.

Psychické týraní se může projevit různými způsoby:

- Neverbální – agresor může úmyslně poškozovat nebo ničit oblíbené věci oběti.
- Verbální – Psychické týraní zahrnuje širokou škálu chování, které má za cíl ovládat, ponižovat a zranit druhého člověka. Může se jednat o opakované urážky, nadávky, ponižování a zesměšňování, manipulaci s pocitem viny a zodpovědnosti oběti, hrozba

sebevraždou nebo opuštěním oběti, pokud se nechová podle představ tyрана, sledování pohybu oběti, omezování kontaktů s přáteli a rodinou, kontrola financí a osobních věcí.

Fyzické násilí

Forma tohoto násilí je v kontextu domácího násilí pravděpodobně nejmarkantnější a nejsurovější formou, kdy jeden jedinec zneužívá fyzické síly, ať už reálně, nebo formou hrozeb, k zastrašení, ublížení nebo ohrožení druhého člověka. Fyzické násilí představuje široké spektrum agresivních akcí, které mají za cíl zranit, zastrašit nebo přivodit bolest jiné osobě. Tento typ násilí může zahrnovat různé formy útoků, jako jsou údery, kopání, kousání, pálení, škrcení, svazování, a další. Kromě toho mohou být součástí fyzického násilí i rafinovanější akce, například opuštění člověka na nebezpečném místě, odepírání lékařské péče nebo základních potřeb jako spánek nebo jídlo. Může se skrývat i v rafinovaných a nenápadných formách, které ale zanechávají hluboké jizvy na duši i na těle.

Ekonomické násilí

Omezení přístupu k financím, zadržování finančních prostředků pro běžné výdaje domácnosti či pro potřeby dětí, absolutní kontrola nad příjmy a výdaji, a skrytí finanční situace před partnerem jsou dalšími způsoby, jak násilník získává moc a kontrolu nad obětí. Také se sem řadí zneužívání majetku druhé osoby, jako je používání jejího automobilu nebo neoprávněné nakládání s jejím majetkem.

Sociální násilí

Sociální násilí zahrnuje manipulaci s dětmi a dalšími osobami jako nástrojem k ovlivňování ohrožené osoby – zákazy setkávání se s rodinou a přáteli a občasné izolaci – znemožnění kontaktu s ostatními lidmi. Psychické a zejména ekonomické a sociální násilí jsou typickými rysy zejména mezigeneračního a transgeneračního násilí, tedy násilí, které provádějí děti nebo vnoučata vůči svým rodičům a prarodičům.

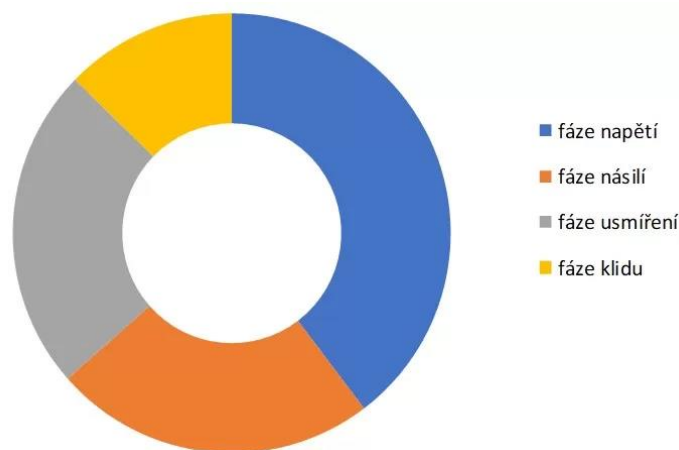
Sexuální násilí

Sexuální násilí je často spojováno s partnerskými vztahy, ale muži také mohou být oběťmi této formy násilí. Avšak kvůli citlivosti této problematiky je obtížné získat přesné údaje a provést komplexní výzkum. Definujeme sexuální násilí jako jakýkoli sexuální kontakt bez souhlasu, který může být nežádoucí, nebezpečný nebo ponižující pro jednoho z partnerů. Je důležité zdůraznit, že nucený sex v manželském vztahu nepředstavuje pouhé plnění očekávání nebo povinností, nýbrž jde o projev agrese a násilí. V případě sexuálního násilí nejde vždy o

uspokojení sexuálního pudu, ale spíše o mocenský nástroj k pokoření, ponížení a kontrole nad druhou osobou. Násilí často přetrvává i po rozchodu v podobě nebezpečného a nežádoucího sledování, obtěžování a vyhrožování bývalého partnera, což je situace známá jako stalking ex-partnera. Tato forma násilí začíná, kde domácí násilí končí, jelikož společné soužití skončilo (Ševčík et al., 2011)

1.3 Cyklus domácího násilí

Domácí násilí může působit nepředvídatelně, avšak ve skutečnosti má svůj opakující se vzorec chování, který se nazývá cyklus domácího násilí. Porozumění tomuto cyklu umožňuje lépe porozumět kontextu a dynamice domácího násilí (Ševčík et al., 2011)

Obrázek 1: Cyklus domácího násilí

Zdroj: Zdroj: Bílý kruh bezpečí [online]

Fáze napětí – Partneri mají špatnou komunikaci, agresor je zjevně podrážděný a neustále kritizuje. Oběť cítí strach a snaží se zabránit výbuchu násilníka. Cítí vinu a snaží se vyjít ve všem vstříc. Navzdory jejímu úsilí není schopna zabránit násilníkovu výbuchu, a následně dochází k plnému rozvoji násilí. (Ševčík et al., 2011)

Fáze násilí – Oběť prožívá silné pocity strachu, úzkosti a bezmoci. Běžně v této fázi utrpí modřiny nebo dokonce zlomeniny, a může být hospitalizována. Typicky se situace s časem zhoršuje, protože násilník zjistí, že jeho jednání nemá dopad na společenské následky (Ševčík et al., 2011).

Fáze usmíření, líbánek – Agresor cítí strach, že oběť by byla schopna ze vztahu odejít, tudíž jeho chování změní spád. V této fázi dává najevo svou lásku a postupně se za své činy omlouvá. Vyjadřování nadměrné pozornosti násilnou oběť přesvědčí a nemá nutkání vztah ukončit (Ševčík et al., 2011).

Fáze klidu – Ve vztahu nedochází k násilnému chování, násilník plní své sliby a násilná osoba věří, že je po všem. Avšak postupně problémy přetrvávají a fáze se opakují od začátku do té doby, než jsou přerušeny (Ševčík et al., 2011)

2 Využití teorií, metod a technik sociální práce v souladu s tématem

V rámci této kapitoly se především zaměřím na krizovou intervenci, která zkoumá systémový přístup k pomoci osobám v akutních životních situacích. Zabývá se metodami, které sociální pracovníci využívají k stabilizaci a podpoře jedinců či rodin procházejících krizí. Důraz je kladen na včasnou reakci a na podporu klientů v nalezení vlastních řešení a zdrojů odolnosti. Zaměřím se na principy, fáze a formy krizové intervence, které má možnost obětí domácího násilí využít.

2.1 Krizová intervence

Krizová intervence představuje cílenou podporu pro jedince nacházející se v situaci akutní krize. Tento typ pomoci nepředstavuje výhradně individuální psychoterapeutické sezení, ale zahrnuje i komplexní zásahy směřující k rodinné dynamice, sociální podpoře a v případě potřeby také k využití psychofarmakologie nebo krátkodobého pobytu v nemocnici. Historický vývoj krizové intervence odhaluje, že její počátky jsou hluboce zakořeněny v psychologických a klinických přístupech. Avšak s příchodem 70. let se začíná více upřednostňovat ekologický a environmentální pohled. Tento posun odkrývá nedostatky v nabídce služeb určených lidem, kteří se potýkají s problémy vyplývajícími z nezaměstnanosti, chudoby, násilím, různými formami zneužívání a čelí důsledkům třídní, rasové či etnické diskriminace. Ukazuje se, že v takovém prostředí se krize a její dopady stávají běžnějšími jevy. Intervence v krizových situacích, které jsou určeny lidem postiženým dlouhodobým znevýhodněním, by měla být zaměřena na řešení socio-environmentálního konfliktu, jež je rámcem pro jejich individuální krize. V praxi často narazíme na nesprávný předpoklad, že každý, kdo v rámci své profese pomáhá lidem – ať už se jedná o lékaře, psychologa či jiné specialisty – automaticky disponuje dovednostmi pro práci v krizových situacích. Ve skutečnosti je krizová intervence specializovaná schopnost, která vyžaduje specifický výcvik zahrnující jak teorii, tak praxi. Zvláště v počáteční fázi je supervize nezbytná. Krizová intervence představuje akci v momentě krize s cílem redukovat rizika pro klienta, identifikovat a podpořit jeho schopnosti zvládat stresové situace tak, aby to podpořilo jeho osobní rozvoj a integritu a zároveň se snažila vyhnout negativním reakcím na danou situaci (Matoušek, 2008). Poskytuje vhodnou podporu za účelem zlepšení komunikace, obnovy sebeúcty, umožnění vyjádření emocí, aktivace podpory a zajištění nejpřesnějšího určení základu problému (Rieger, 1997).

2.2 Principy krizové intervence

Je důležité, aby byla pomoc poskytnuta **co nejrychleji**. Klient nacházející se v krizové situaci by měl být vyhledán a ošetřen bez zbytečného odkladu. Prodloužení doby čekání na pomoc – ať už do dalšího dne nebo dokonce několik dní – může významně zesílit pocity bezmoci a podporovat tendence k autoagresi. V tomto kontextu jsou nepřetržitě dostupné krizové linky a centra, fungující 24 hodin denně, nezbytné. **Dosažitelnost** je klíčem k pomoci. Rozvoj sítě krizových center a důvěrných linek spolu s dalšími následnými službami a jejich veřejná prezentace patří k základům moderní a ucelené péče o populaci. Zvýšení dostupnosti služeb je podporováno jejich umístěním v centrálních částech měst s dobrou dostupností veřejné dopravy a další infrastruktury. Péče by měla být **nepřetržitá**. Ideální situace je taková, kdy klient může pokračovat ve spolupráci s odborníkem, s kterým se spojil během krize, aby společně pracovali na řešení problému. Toto není vždy realizovatelné; avšak efektivní předávání informací mezi spolupracovníky může významně snížit stres klienta spojený s nutností opětovně a detailně popisovat svou situaci. Péče by měla být zaměřena na **jasné a minimální cíle**. Cílem krizové intervence není kompletní vyřešení všech problémů klienta. Jejím úkolem je poskytnout podporu, která umožní klientovi co nejrychleji obnovit svou schopnost cítit, myslet a vyhledávat řešení na běžnou nebo alespoň funkční úroveň. Měl by se brát v úvahu kontext, ve kterém se klientovy situace odehrávají. Je důležité si uvědomit, že jedinec je částí širšího rodinného, partnerského, pracovního či přátelského systému. Když jedinec prochází krizí, odráží se to na všech systémech, v kterých je zapojen, a stejně tak může krize v těchto systémech negativně ovlivnit jednotlivce a vyvolat krizi. Pomoc by měla být poskytnuta v prostředí, které je **co nejméně restriktivní**. Zásadou by mělo být využití všech dostupných možností řešení krize, které respektují přání klienta a zároveň ho minimálně limitují nebo omezují v jeho budoucích možnostech (Matoušek, 2008).

V praxi se krizová intervence obvykle skládá z následujících činností:

- Nabídnutí emoční opory a vytvoření pocitu jistoty
- Zjednodušení procesu komunikace a podnícení vyjádření pocitů
- Čelit skutečnosti a odstranit sklony k popírání a deformaci reality a rozpoznat klíčový problém, který vyžaduje prioritní řešení
- Posouzení stávajících způsobů adaptace a uplatnění účinných metod přizpůsobení.
- Aktivace dostupných podpůrných zdrojů a sestavení plánu asistence (Špatenková, 2004)

V kontextu krizové intervence je důležité se vyvarovat praktik jako jsou pokusy o utišení, snažení přesvědčit klienta nebo nabízení nevyžádaných rad. Je nezbytné se vyhnout potlačování emočních projevů, spěchu na rychlá rozhodnutí, zlehčování vážnosti situace, či příliš brzké aplikaci uklidňujících medikamentů. Efektivní krizová intervence vyžaduje respektování klientova prostoru pro vyjádření a zpracování svých pocitů, stejně jako poskytování podpory, která respektuje jeho tempo a potřeby. Klíčem je podpora klientovy autonomie a posílení jeho schopnosti hledat vlastní řešení, což vede k dlouhodobější a udržitelnější změně (Špatenková, 2004).

2.3 Fáze krizové intervence

Krizová intervence se nechápe jako konkrétní stav, ale jako proces vzájemného působení mezi odborníkem na krizovou intervenci a klientem, který směřuje od počátečního kontaktu k dosažení definovaného cíle. Rozdělení tohoto procesu do etap se liší podle interpretace různých odborníků, stejně jako se liší počet těchto etap. Já se v této kapitole budu věnovat třífázovému modelu (Špatenková, 2004).

Základním kamenem krizové intervence je vytvoření kontaktu mezi pracovníkem a klientem. Tento krok je nezbytný pro úspěšné poskytnutí krizové intervence. V krizi klient pociťuje úzkost, strach, beznaděj, může být agresivní a jeho chování nemusí být adekvátní. Nejvhodnější technika v tuto chvíli je přijmout klienta takového, jaký je. Měli bychom mu dovolit, aby se choval, jak chce a jak je schopen. Vytvoření pevného spojení s klientem je zásadní pro efektivní spolupráci mezi krizovým interventem a klientem, a je nezbytné pro vyřešení problémů v průběhu krizové intervence. Důležitou fází pro klienta je zajištění bezpečí, protože k tomu, aby klient mohl nadále pokračovat v krizové intervenci se nesmí cítit v ohrožení. Nemusí to ale znamenat jen bezpečí pro fyzické strážce, ale musíme brát především na vědomí klientovu psychiku. Kontakt na základě emocionálního pouta je spjato se získáváním informací. Vytváření emocionálního spojení a získávání informací jsou procesy, které se vzájemně doplňují. Informace shromážděné v tomto kontextu umožňují posoudit rozsah krizové situace, identifikovat její příčiny a podmínky, které k ní vedly. Získání údajů o trvání symptomů a poznání dřívějších způsobů řešení je nezbytné pro adekvátní reakci na krizi. Pravým zdrojem krizové situace nemusí nutně být faktory, které klient identifikuje jako příčiny svého problému. Současně se formuluje strategie řešení krize, přičemž je klíčové posoudit dostupnou sociální podporu pro klienta – zjištění, zda má v okolí osoby schopné poskytnout mu oporu. V této fázi klient získává schopnost rozhodovat se nezávisle. Avšak v průběhu implementace plánu, který

byl společně sestaven s intervenčním pracovníkem může klient vyžadovat dodatečnou podporu. Po dosažení bodu, kdy je krize zvládnuta a klient porozumí jejím příčinám a způsobům jejího překonání, může dojít k ukončení krizové intervence. Součástí tohoto procesu je také důkladná a přehledná dokumentace (Špatenková, 2004).

Počáteční fáze - formulace	Střední fáze - realizace	Konečná fáze - ukončení
první kontakt	první až šestý kontakt	sedmý a osmý kontakt, pokud je to nutné
A: <ul style="list-style-type: none"> zaměřit se na stav krize koncentrovat se na „ted' hned“ ventilace emocí prozkoumat rizikovou událost zhodnotit dopad události 	A: <ul style="list-style-type: none"> doplnění chybějících informací zkontrolovat nesrovnalosti vybrat hlavní témata (ztráta, změna, výzva) 	A: <ul style="list-style-type: none"> rozhodnutí o ukončení pomoci klientovi vyrovnat se s ukončením procesu krizové intervence nabídnout pokračování péče a pomoci v jiné formě (např. psychoterapie)
B: <ul style="list-style-type: none"> vyhodnocení konstatování rozhodnutí seznam okolností a prvořadých problémů ověřit klientovy priority určit hlavní problém 	B: <ul style="list-style-type: none"> změna chování ověřit klientovy adaptační mechanismy stanovit realistické, krátkodobé a dosažitelné cíle 	B: <ul style="list-style-type: none"> prozkoumat pokrok posoudit hlavní témata připomenout dosažené cíle, úkoly, změny, nedokončenou práci
C: <ul style="list-style-type: none"> smlouva (kontrakt) definovat pro klienta i pro pracovníka cíle a problémy; 	C: <ul style="list-style-type: none"> identifikovat obecné problémy a úkoly společně vypracovat plán řešení úkolů a problémů 	C: <ul style="list-style-type: none"> naplánavat budoucnost diskutovat o současných problémech probrat klientovy plány pomoci klientovi, aby měl pocit, že proces intervence je ukončený

Obrázek 2: Model krizové intervence dle Golanové

Zdroj: Golanová, 1978

2.4 Formy krizové intervence

Odborná podpora v krizi se dělí na přímou a nepřímou. Při přímé podpoře dochází k osobnímu setkání mezi interventem a klientem, zatímco nepřímá podpora zahrnuje pomoc prostřednictvím telefonu nebo internetu. Tyto přístupy umožňují poskytnout adekvátní reakci na individuální potřeby klientů v krizových situacích.

Mezi prezenční pomoc řadíme terénní a mobilní služby, hospitalizaci a ambulantní pomoc.

2.4.1 Ambulantní pomoc

Klienti, kteří vyhledávají ambulantní služby v krizi, přicházejí do specializovaných zařízení určených k této pomoci. Činí tak buď sami z vlastní iniciativy nebo jsou k těmto službám odkázáni prostřednictvím jiných organizací, jako jsou krizové linky, policie nebo sociální a zdravotní pracovníci (Špatenková, 2004, s.23-24).

2.4.2 Hospitalizace

Jedná se o dočasné umístění klienta v situaci, kdy si prochází svou krizí. Klient je umístěn na speciálně určené krizové lůžko, obvykle v rámci krizového centra, je vhodné, když klientův stav znemožňuje pokračování v běžném domácím prostředí a vyžaduje okamžitou, intenzivní péči. Tento krok poskytuje bezpečné prostředí, odstranění rizikových faktorů a umožňuje využít komplexní podporu multidisciplinárního týmu centra pro efektivní řešení krize (Špatenková, 2004, s.23-24).

2.4.3 Terénní a mobilní služby

Proces terénní a mobilní služby se může odehrávat přímo na místě, kde se osoba v krizi nachází. To zahrnuje lokality jako domov, školu, nemocnici, veřejná prostranství, nebo místa postižená nehodou či katastrofou (Špatenková, 2004, s.23-24).

V oblasti krizové intervence není běžné, že by se jedna instituce specializovala na všechny typy pomoci. Různé organizace se typicky soustředí na specifické aspekty krizové podpory v souladu s jejich kapacitami. Tyto instituce, známé jako krizová centra, nabízejí nejen diagnostické služby, ale často zahrnují i terapeutické intervence. Zásadní roli mohou hrát v poskytování systému sociální opory pro ty, kteří jsou osamělí nebo se ocitli v sociální izolaci, zvláště když zdroje podpory selhávají nebo nejsou dostupné (Špatenková, 2004, s.23-24).

Distanční pomoc v kontextu krizové intervence označuje situace, kdy intervent není fyzicky přítomen u klienta. Tento přístup typicky zahrnuje komunikaci s klientem prostřednictvím telefonu nebo online kanálů.

2.4.4 Telefonická pomoc

Telefonické linky důvěry poskytují podporu a asistenci lidem procházejícím krizí pomocí telefonního spojení. Tyto služby mohou cílit na konkrétní skupiny lidí nebo se zaměřit na

specifické typy problémů, ale mnohé z nich jsou dostupné široké veřejnosti pro různorodé potřeby (Špatenková,2004, s.23-24).

2.4.5 Internetová pomoc

Podpora poskytovaná přes internet využívá tohoto moderního komunikačního kanálu, který s rostoucím počtem uživatelů internetu nabízí široké spektrum komunikačních možností. Očekává se, že zájem o tuto formu podpory bude s přibývajícím využíváním internetu narůstat (Špatenková,2004, s.23-24).

Krizová intervence jako nástroj pro řešení akutních psychosociálních krizí hraje klíčovou roli v pomoci jedincům překonat náhlé životní události nebo trauma. Dostupnost různých forem pomoci, včetně osobních setkání, telefonické a internetové podpory, umožňuje přístup k okamžité a specificky zaměřené pomoci. Růst a rozvoj těchto služeb reflektuje narůstající pochopení a uznání potřeby rychlé, efektivní a dostupné podpory pro osoby v krizi. Rozšiřování spektra služeb a metod intervence představuje pro budoucnost oblasti krizové intervence pozitivní výhled. Můžu však říci, že krizová intervence představuje zásadní prvek v systému péče o duševní zdraví, umožňující rychlou a cílenou reakci na akutní psychické krize. Efektivnost a dostupnost takových služeb mohou zásadně ovlivnit zotavení postižených a předcházet dlouhodobým negativním důsledkům. Rozvoj a adaptace na nové komunikační platformy, jako je internet, dále rozšiřuje možnosti pomoci a podpory pro ty, kteří ji potřebují.

3 Propojení tématu se sociální politikou

V této kapitole se zaměřím na propojení sociální politiky s problematikou domácího násilí. Popíši, které nástroje sociální politiky zasahují do této problematiky a také jaká funkce je nejpodstatnější. Věnuji se zde i subjektům péče podpory a pomoci obětem domácího násilí. Detailně popíši vzdělávací programy a podpůrné služby, které tvoří základní stavební kameny v boji proti domácímu násilí.

3.1 Nástroje sociální politiky

System nástrojů sociální politiky se neustále vyvíjí, aby reagoval na specifické potřeby jednotlivců a skupin ve společnosti. Současný přístup zdůrazňuje význam cíleného a přesného adresování sociálních opatření tak, aby podpora byla efektivní a nedošlo k jejímu zneužívání. Tyto nástroje se snaží o flexibilní a efektivní řešení různých sociálních výzev, přičemž klíčovým cílem je podporovat spravedlnost a rovné příležitosti pro všechny členy společnosti. Stěžejním nástrojem pro toto téma, je integrovaný přístup zahrnující prevenci, ochranu dětí a rehabilitaci pachatelů. Kromě legislativních opatření, jako jsou ochranné příkazy, jsou klíčové i služby podpory obětí, vzdělávací programy pro veřejnost a odborníky, a programy zaměřené na rehabilitaci pachatelů, aby se předešlo opakování násilného chování. V rámci tohoto tématu bych se ráda zaměřila na téma sociální pomoci. Sociální pomoc se aktivuje v momentech, kdy jedinec čelí sociálně nepříznivým situacím, a je vyjádřením lidské solidarity a pomoci. Jejím hlavním cílem je adresovat a řešit dlouhodobé sociální potíže. Mezi klíčové nástroje patří poradenské služby, preventivní opatření proti sociálně patologickým jevům, sociálně právní ochrana, poskytování sociálních dávek a sociální služby, které jsou v rámci této problematiky považovány za fundamentální. Stěžejním nástrojem hlavně považuji: sociální služby (Krebs a kol., 2005, s. 62-66).

„Sociální služby rozlišujeme podle jejich formy a podle jejich druhu. Existují 3 druhy sociálních služeb, kterými jsou:

- *Sociální poradenství*
- *Sociální péče*

Služby sociální péče napomáhají lidem zajistit jejich fyzickou a psychickou soběstačnost, s cílem podpořit jejich život v přirozeném prostředí a umožnit jim, v co největší míře zapojení do běžného života společnosti. Jestliže jejich stav vylučuje tuto možnost, jedná se o zajištění důstojného prostředí a zacházení.

Služby sociální prevence“ (Zákon č. 108/2006 Sb., [online]).

„Formy sociálních služeb jsou:

- *Pobytové*

-*Těmito službami se rozumí takové služby, které jsou spojené s ubytováním v zařízeních sociálních služeb, například domov pro seniory.*

- *Ambulantní*

-*V rámci ambulantních služeb osoby dochází nebo jsou doprovázeny nebo dopravovány do zařízení sociálních služeb a součástí služby není ubytování, například denní stacionář.*

- *Terénní*

-*Terénní sociální služby jsou poskytovány v přirozeném prostředí člověka“*

(Zákon č. 108/2006 Sb., [online])

S domácím násilím se nejvíce setkáváme ve všech třech formách sociálních služeb. Mezi všechny tyto formy sociálních služeb zařazujeme intervenční centra, která se řadí mezi služby sociální prevence a jsou pro toto téma nejdůležitější. „*Na základě vykázaní ze společného obydlí podle zvláštního právního předpisu je osobě ohrožené násilným chováním vykázané osoby nabídnuta pomoc nejpozději do 48 hodin od doručení kopie úředního záznamu o vykázaní intervenčnímu centru. Pomoc intervenčního centra může být poskytnuta rovněž na základě žádosti osoby ohrožené násilným chováním jiné osoby obývající s ní společné obydlí nebo i bez takového podnětu, a to bezodkladně poté, co se intervenční centrum o ohrožení osoby násilným chováním dozví.*“

Služba podle odstavce 1 obsahuje tyto základní činnosti:

sociálně terapeutické činnosti,

pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

Služba podle odstavce 1 poskytovaná formou pobytových služeb obsahuje vedle základních činností uvedených v odstavci 2 tyto základní činnosti:

a) poskytnutí ubytování,

b) poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy

Součástí služby je zajištění spolupráce a vzájemné informovanosti mezi intervenčními centry, poskytovateli jiných sociálních služeb, orgány sociálně-právní ochrany dětí, obcemi, útvary Policie České republiky a obecní policie, jakož i ostatními orgány veřejné správy. (Zákon č. 108/2006 Sb., [online]).

3.2 Subjekty péče podpory a pomoci obětem domácího násilí

Subjekty poskytující péči, podporu a pomoc obětem domácího násilí zahrnují široké spektrum organizací a institucí. Mezi ně patří nestátní neziskové organizace, státní sociální služby, krizová centra, poradenské služby a specializovaná intervenční centra. Tyto subjekty poskytují bezpečné útočiště, psychologickou a právní podporu, terapeutické služby a další zdroje nutné k zotavení a ochraně obětí. Spolupráce mezi těmito subjekty je klíčová pro účinnou pomoc a integraci podpůrných služeb.

3.2.1 Policie ČR

Policie je dostupná nonstop jako klíčový orgán pro zásah proti domácímu násilí, a to i pro případy, kdy jste svědkem agresivního chování. Nikdo by se neměl obávat kontaktovat policii prostřednictvím linky 158 v situacích, kdy je nutný rychlý zásah. Policii můžete informovat telefonicky nebo osobně, což platí i pro podání trestního oznámení. Je důležité, aby se oběti i svědci cítili podporováni a věděli, že mají k dispozici pomoc kdykoliv ji potřebují. Když policie reaguje na nahlášený akutní případ fyzického napadení, má oprávnění vstoupit do bytu bez souhlasu vlastníka nebo nájemce. Policisté mohou vyslechnout všechny přítomné a svědky události. V případě potřeby mají pravomoc vykázat pachatele z bytu a zakázat mu vstup na dobu až 10 dní, včetně možnosti odebrání klíčů, aby se zabránilo jeho návratu. Pokud pachatel odporuje, může být dočasně zadržen. V extrémních případech může být omezení přístupu prodlouženo až na jeden rok (Buskotte, 2008, s. 101-102). *Vykázání v ČR je upraveno s platností od 1. 1. 2009 v zákonu č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, konkrétně v §§ 44 až 47 „Oprávnění vykázat z bytu nebo domu i z jeho bezprostředního okolí“ (Bílý kruh bezpečí, 2009 [online]).*

PŘEHLED POČTU VYKÁZÁNÍ POLICÍ ČR DLE KRAJŮ

KRAJ	Zpracoval Bílý kruh bezpečí - 15.1. 2024 zdroj dat: Asociace pracovníků intervenčních center ČR													2023	celkem v jednotlivých letech																	celkem	
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	2007		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023			
	Jihočeský	2	4	2	3	4	4	2	3	4	4	4	5		41	50	37	35	84	72	84	63	56	54	53	57	47	52	45	37	43		41
Jihomoravský	18	14	14	16	14	14	14	18	11	12	17	21	183	82	72	82	87	118	150	128	118	124	117	106	112	115	130	108	119	183	1951		
Karlovarský	2	1	6	2	7	9	3	3	2	6	10	8	59	32	46	49	79	137	111	97	114	93	89	82	70	57	46	39	41	59	1241		
Královéhradecký	7	9	4	4	9	6	4	7	1	9	6	9	75	34	22	16	44	45	52	41	35	32	57	113	73	97	112	89	69	75	1006		
Liberecký	5	5	13	14	4	2	5	3	4	4	9	11	79	30	36	68	62	82	104	113	100	79	80	80	76	76	101	66	60	79	1292		
Moravskoslezský	8	14	7	6	13	5	8	7	9	8	11	10	106	213	110	111	108	135	97	107	124	112	122	117	127	125	93	103	87	106	1997		
Olomoucký	9	11	5	8	10	9	9	6	4	7	5	5	88	44	35	43	61	112	100	94	87	109	95	93	75	73	75	57	83	88	1324		
Pardubický	2	6	6	4	2	6	3	2	7	3	3	8	52	61	39	44	73	92	104	83	80	69	77	60	55	43	30	42	52	1059			
Píseňský	3	2	2	2	3	1	3	1	5	4	5	5	36	16	22	14	27	23	30	39	42	31	26	31	31	27	40	29	30	36	494		
Hlavní město Praha	13	9	15	4	13	14	10	13	8	13	9	16	137	59	34	48	104	123	138	155	213	192	206	200	186	177	167	150	156	137	2445		
Středočeský	10	10	6	7	5	6	5	3	7	8	9	9	85	79	67	59	64	121	106	111	119	104	103	103	120	123	82	62	74	85	1582		
Ústecký	19	12	11	14	12	13	20	16	20	20	14	10	181	81	87	134	133	202	204	156	137	163	181	204	197	159	136	112	177	181	2644		
Vysočina	9	8	9	3	7	3	7	7	7	6	4	3	73	32	26	39	51	42	43	73	74	77	55	47	64	73	52	41	57	73	919		
Zlínský	5	4	7	7	7	8	2	7	6	5	9	3	70	49	46	36	81	126	102	101	83	67	55	57	53	50	48	37	48	70	1109		
CELKEM VYKÁZÁNÍ	112	109	107	94	110	100	95	96	95	109	115	123	1265	862	679	778	1058	1430	1405	1361	1382	1306	1316	1350	1286	1259	1170	960	1086	1265	19953		
z toho opakovaná	24	17	12	11	17	15	12	13	6	16	15	15																					
tj. v %	21%	15%	11%	12%	15%	15%	13%	14%	6%	15%	13%	12%																					

Od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2023 celkem: 21 218

Obrázek 3.: Přehled počtu vykázaní dle krajů ČR

Zdroj: Bílý kruh bezpečí [online]

3.2.2 Intervenční centra

Od 1. ledna 2007, kdy byl zaveden nový zákon č. 135/2006 Sb. o ochraně před domácím násilím, začaly v České republice fungovat intervenční centra. V každém kraji je umístěno jedno centrum, avšak na severní Moravě jsou dvě, čímž celkový počet dosahuje patnácti center. Tyto organizace poskytují klíčovou podporu a služby pro oběti domácího násilí. (Buskotte, 2008, s. 115). Intervenční centra v České republice se specializují na pomoc obětem domácího násilí, nabízejíce krátkodobou, intenzivní podporu s možností přechodu do dlouhodobější péče dle individuálních potřeb a přání dotčených. Tato centra zajišťují rychlou reakci na situace ohrožení, kdy jsou povinna do 48 hodin po obdržení informace od policie navázat kontakt s ohroženou osobou a poskytnout nezbytnou pomoc (Buskotte, 2008, s. 115).

Intervenční centra jsou dostupná nejen pro oběti domácího násilí, ale také pro ty, kteří o této situaci vědí, jako jsou sousedé, přátelé, rodinní příslušníci nebo děti. Komunikace a všechny poskytované služby jsou zdarma, což umožňuje široké veřejnosti snadný přístup k pomoci a podpoře (Buskotte, 2008, s. 112).

3.2.3 Bílý kruh bezpečí

Od roku 1991 organizace Bílý kruh bezpečí nabízí podporu obětem trestných činů, zapojuje se do prevence kriminality a usiluje o posílení práv poškozených v trestním řízení. S devíti poradnami napříč ČR poskytuje bezplatnou, nestrannou a důvěrnou pomoc. Služba je založena na osobním přístupu s týmem právníka a psychologa. Organizace, s 320 dobrovolníky, má 13 registrovaných služeb a eviduje přes 45.000 kontaktů s občany (Bílý kruh bezpečí, 2009 [online]).

3.3 Funkce sociální politiky

Sociální politika hraje významnou roli v životech jednotlivců i společnosti, přičemž jejím klíčovým cílem je naplnění její základní funkce s respektem k cílům sociální politiky. Tyto funkce jsou vzájemně propojené, působí komplexně a ovlivňují různé aspekty života, od pracovních vztahů po péči o rodinu a zdravotní péči. Obvykle se rozlišuje pět hlavních funkcí sociální politiky: rozdělovací a přerozdělovací, které se zaměřují na spravedlivé rozdělení zdrojů; homogenizační, usilující o snížení sociálních nerovností; stimulační, podporující aktivní účast jedinců ve společnosti; preventivní, předcházející sociálním problémům; a ochranná, chránící nejzranitelnější členy společnosti. V kontextu domácího násilí se ukazuje ochranná funkce jako nejzásadnější, zaměřující se na poskytování bezpečí a podpory obětem. Tato funkce sociální politiky se věnuje řešení již existujících sociálních problémů, kdy jednotlivci nebo skupiny jsou znevýhodněni, ať už z ekonomických nebo sociálních důvodů. Zaměřuje se na zmírňování nebo odstranění negativních dopadů těchto situací, aby byla obnovena rovnováha a spravedlnost v sociálním systému. V rámci tématu je touto situací myšlena ochrana obětí, která je zkomplikována násilím.

4 Etické hledisko

Domácí násilí představuje jedno z nejvýznamnějších sociálních a lidskoprávních témat současnosti. Jeho rozsah a dopady jsou hluboké, dotýkají se nejen individuálního zdraví a blaha obětí, ale mají i širší společenské důsledky. V této souvislosti sociální práce zaujímá klíčovou roli v poskytování pomoci, podpory a ochrany těm, kteří se stali oběťmi domácího násilí. S tímto úkolem však přichází řada etických výzev a dilemat, která vyžadují pečlivou reflexi a uvážlivé rozhodování. Kapitola se zaměřuje na etické aspekty sociální práce v kontextu domácího násilí. Hlavním cílem je prozkoumat, jak principy etiky informují a řídí praxi sociální práce, aby bylo zajištěno, že jednání profesionálů je v souladu s nejvyššími profesními a morálními standardy. Tento úvod nastiňuje kritické oblasti etického zájmu, včetně ochrany důstojnosti a práv obětí, zajištění jejich bezpečnosti a soukromí, a zároveň se zaměřuje na význam kompetence a profesionální integrity sociálních pracovníků. Reflexe etiky v sociální práci v kontextu domácího násilí je zásadní nejen pro pochopení komplexnosti a citlivosti tématu, ale také pro identifikaci a řešení etických dilemat, která mohou v praxi vzniknout. Prostřednictvím etické reflexe a diskuse odkrýváme nejen výzvy, ale i cesty k posílení etické praxe v sociální práci s oběťmi domácího násilí. Tato kapitola slouží jako základ pro hlubší pochopení etických principů a jejich aplikace v reálných situacích, které sociální pracovníci čelí každý den.

4.1 Etické dilema sociálního pracovníka v ochraně dětí trpících domácím násilím versus respektování rodinného soukromí

V práci sociálního pracovníka, zvláště při práci s dětmi trpícími domácím násilím, se často objevuje etické dilema, které vyvstává z potřeby vyvážit dvě základní, ale často protichůdné povinnosti: ochranu dítěte před možnou újmou a zároveň respektování soukromí a autonomie rodiny. Toto dilema se ještě prohlubuje, pokud vezmeme v úvahu, že hrozba újmy může zahrnovat fyzické, psychické i sexuální násilí, což sociálnímu pracovníkovi ukládá zákonnou povinnost podniknout kroky k ochraně dítěte. Z jedné strany má sociální pracovník závazek chránit dítě před jakoukoliv formou újmy. To může zahrnovat intervenci ve formě plánování ochranných opatření, spolupráce s dalšími službami nebo v krajních případech odstranění dítěte z rodinného prostředí, pokud je to jediný způsob, jak zajistit jeho bezpečnost. Zároveň musí sociální pracovník navigovat v komplikovaných vodách rodinné autonomie a práva na soukromí. Rodina jako základní sociální jednotka má právo na sebeurčení a na ochranu svých soukromých záležitostí před vnějším vměšováním. Sociální pracovník by tedy neměl zasahovat

do rodinného uspořádání bez vážného důvodu nebo bez souhlasu rodičů, pokud není bezprostředně ohrožena bezpečnost dítěte. Při rozhodování, jak postupovat, musí sociální pracovník pečlivě zvážit několik faktorů: aktuální situaci dítěte, jeho bezprostřední potřeby a možné riziko další újmy; přání a názory dítěte, v závislosti na jeho věku a schopnosti vyjádřit se; a možnosti, jak poskytnout podporu a zásah s minimálním narušením rodinné jednoty. To vyžaduje hluboké pochopení a empatii, spolu s profesionálním úsudkem, který je informován o nejlepších postupech a základních etických principech sociální práce. Důležité je také zvážit přání dítěte. Chce dítě zůstat ve své rodině, nebo chce být odebrané? Mnoho dětí, které jsou oběťmi domácího násilí, chce zůstat ve své rodině. Důvodem může být to, že dítě miluje své rodiče, nebo že se bojí, že by v náhradní péči bylo hůře. V některých případech může být dítěti umožněno zůstat ve své rodině, pokud jsou přijata opatření k ochraně dítěte před dalším násilím. Tato opatření mohou zahrnovat například psychoterapii pro násilného rodiče, návštěvy domácnosti sociálním pracovníkem nebo umístění dítěte do krizového centra. Zásadním prvkem v této rovnováze je transparentní komunikace s rodinou a vytváření společného plánu péče, který respektuje potřeby dítěte, zatímco usiluje o posílení rodinného prostředí. To může zahrnovat poskytnutí terapeutických služeb pro dítě i rodinu, vzdělávání rodičů o dopadech domácího násilí a podporu v nalezení zdrojů a strategií pro změnu. Cílem je vytvořit situaci, kde jsou chráněny jak práva a bezpečnost dítěte, tak integrita a soukromí rodiny, což je úkol vyžadující hluboké etické uvážení a multidisciplinární přístup.

4.2 Rozbor dilematu z hlediska etického kodexu

Rozbor etického dilematu spojeného s ochranou dítěte před újmou ve světle etického kodexu sociálních pracovníků České republiky představuje zásadní výzvu, která vyžaduje hluboké porozumění a citlivý přístup. Etický kodex jasně určuje povinnost sociálního pracovníka chránit dítě před jakoukoliv formou újmy, což může vyžadovat různá opatření až po odnětí dítěte z rodinného prostředí. Odnětí dítěte z rodinného prostředí je jedním z nezávažnějších opatření, které sociální pracovník může v rámci své praxe učinit. Tento krok zasahuje hluboce do rodinného života a může mít dlouhodobé dopady na všechny zúčastněné, zejména na dítě. V souladu s etickým kodexem musí být toto rozhodnutí učiněno s maximální zodpovědností, pečlivě a s ohledem na všechny dostupné informace a kontext případu. Při rozhodování o odnětí dítěte je potřeba zvážit řadu klíčových faktorů. Je důležité hodnotit, jak vážná je situace dítěte, a zda existují jiné, méně invazivní možnosti ochrany, které by mohly být efektivní. Sociální pracovníci by měli přemýšlet o tom, co je v dlouhodobém zájmu dítěte, a zda je odnětí z rodiny

skutečně nejlepší dostupnou možností pro jeho budoucí blaho. Před přistoupením k odnětí dítěte je nutné zvážit, zda existují způsoby, jak podpořit rodinu v překonání problémů, které vedou k ohrožení dítěte, jako jsou například terapie, vzdělávací programy nebo sociální podpora. Etický kodex také zdůrazňuje význam transparentní komunikace a, pokud je to možné, zapojení dítěte do rozhodovacího procesu. Děti, pokud jejich věk a vývojová úroveň to umožňují, by měly být informovány o své situaci a měly by mít příležitost vyjádřit svůj názor a přání. Sociální pracovník by měl tyto informace zohlednit při hledání nejlepšího řešení pro dítě. Rozhodnutí o odnětí dítěte z rodiny je komplexní etické dilema, které vyžaduje pečlivé zvážení všech aspektů situace a hluboké porozumění etickému kodexu. Sociální pracovníci by měli usilovat o rozhodnutí, která jsou v nejlepším zájmu dítěte, zatímco si jsou vědomi dopadu svých rozhodnutí na rodinu jako celek. Je to proces, který vyžaduje empatii, profesionální úsudek a odhodlání pracovat ve prospěch ochrany a podpory nejzranitelnějších.

4.3 Rozbor dilematu z hlediska etických teorií

Etické teorie nabízejí sociálním pracovníkům různé perspektivy, jak přistupovat k řešení etických dilemat, zejména v kontextu práce s dětmi trpícími domácím násilím. Tyto teorie mohou sloužit jako cenný nástroj pro hlubší porozumění a navigaci složitými situacemi, se kterými se sociální pracovníci setkávají. Při rozhodování o nejlepším postupu v ochraně dítěte před újmou mohou sociální pracovníci čerpat z principů utilitarismu, deontologie a etiky péče. Deontologický přístup zdůrazňuje význam dodržování morálních pravidel a povinností. Pro sociálního pracovníka to znamená přísné dodržování etického kodexu, který explicitně ukládá povinnost chránit dítě před jakoukoliv formou újmy. Tento přístup podporuje rozhodování založené na principiálních základech, nezávisle na možných důsledcích. Sociální pracovník by tedy měl upřednostnit ochranu dítěte před újmou, i když to může znamenat těžká rozhodnutí, jako je intervence do rodinného života. Etika péče klade důraz na empatii, vztahy a pečovatelskou odpovědnost. Z této perspektivy je prioritou zvážit, co je v nejlepším zájmu dítěte, a soustředit se na jeho potřeby a blaho. Sociální pracovník by měl přistupovat k dítěti s hlubokou péčí a soucitem, snažit se porozumět jeho situaci z jeho vlastní perspektivy a usilovat o řešení, které podporuje jeho rozvoj a pohodu. To může zahrnovat individuálně přizpůsobenou podporu, jako je terapie pro dítě nebo rodinu, vzdělávací programy pro rodiče, či jiné formy intervence, které posilují ochranu dítěte a zároveň podporují rodinnou soudržnost.

V případě, že sociální pracovník rozhodne, že je nutné dítě odebrat, musí učinit tento krok citlivě a s ohledem na zájmy dítěte. Sociální pracovník by měl dítěti vysvětlit, proč je nutné ho

odvést, a měl by mu pomoci se s odnětím vyrovnat. Sociální pracovník by měl také usilovat o to, aby byla rodina poskytnuta pomoc, která jí umožní, aby se dítě mohlo vrátit. Etická dilemata jsou součástí práce sociálních pracovníků. Sociální pracovník by měl být schopen tato dilemata rozpoznat a vyřešit je způsobem, který je v nejlepším zájmu dítěte.

4.4 Etické standardy při poskytování preventivních programů

Při implementaci preventivního programu zaměřeného na domácí násilí v rámci školních aktivit je zásadní dodržovat etické standardy. Tyto standardy lze čerpat z etických kodexů, které se vztahují na práci s dětmi a mládeží, a obsahují klíčové principy. Každý program musí prioritně respektovat práva a důstojnost dětí. To znamená poskytování informací a intervencí způsobem, který podporuje jejich sebeúctu, soukromí a právo na ochranu před škodou. Vzdělávací materiály a diskuse by měly být prezentovány tak, aby nevyvolávaly stigmatizaci nebo další traumatizaci dětí, které mohly být obětí násilí. Je důležité se vyvarovat jakékoliv formě obviňování obětí nebo konfrontačních metod, které by mohly děti znovu traumatizovat. Informace získané od dětí v rámci programu musí být chráněny s nejvyšší možnou mírou důvěrnosti. Jakékoliv sdílení těchto informací musí být výslovně schváleno v souladu s právními předpisy a etickými standardy. Pedagogové a další osoby zapojené do programu by měly mít odpovídající školení a kvalifikace pro práci na citlivých tématech, jako je domácí násilí. Měli by být schopni adekvátně reagovat na potřeby dětí a poskytovat podporu v eticky přijatelný způsob. Program by měl aktivně podporovat participaci dětí a umožnit jim vyjádřit jejich názory a obavy. Děti by měly být informovány o všech aspektech programu relevantních pro jejich účast a měly by mít možnost ovlivnit, jak budou aktivně zapojeny. V rámci etického kodexu by program poskytovat pravidelné hodnocení efektivity programu a jeho dopadu na děti, aby se zajistilo, že cíle programu jsou dosahovány eticky a účinně.

5 Legislativní ukotvení tématu

V této části práce se zaměřím na vývoj domácího násilí, legislativní opatření a právní předpisy týkající se domácího násilí v České republice. Utilitarismus zdůrazňuje důležitost volby takového řešení, které přináší největší možný užitek pro co největší počet lidí. V kontextu ochrany dítěte před újmou to může znamenat hledání řešení, které nejen chrání dítě, ale zároveň podporuje celkovou pohodu rodiny a komunity. Tento přístup vyžaduje, aby sociální pracovník pečlivě zvážil důsledky různých možných rozhodnutí nejen pro dítě, ale také pro ostatní zúčastněné strany, včetně rodinných příslušníků a širší společnosti. Cílem je nalézt takové řešení, které minimalizuje škodu a maximalizuje celkové blaho.

5.1 Domácí násilí a legislativa

Každý stát má své vlastní přístupy k řešení problému domácího násilí. Česká republika, jako člen Evropské unie, přijala v rámci své legislativy různé právní předpisy. Ochrana před domácím násilím je odvozena ze základních lidských práv a svobod, která jsou stanovena v Listině základních práv a svobod a Ústavě České republiky. Tyto práva zahrnují právo na život, zachování lidské důstojnosti, zákaz mučení a krutého zacházení, osobní svobodu, nedotknutelnost osobního soukromí a právo na ochranu před neoprávněným zásahem do soukromí a rodinného života (Listina základních práv a svobod, 1992). Důležitým dokumentem týkajícím se ochrany dětí před domácím násilím je Úmluva o právech dítěte, která byla přijata v roce 1989. Česká republika se zavázala dodržovat a zajistit práva stanovená touto Úmluvou. Dlouhou dobu bylo domácí násilí v České republice chápáno jako věc soukromá. Postupem času se však začalo chápat jako jev s celospolečenskými dopady, a od roku 2003 se specificky identifikuje jako problém, který vyžaduje pozornost. Česká republika v této souvislosti přijala právní opatření, která se zabývají touto problematikou, čímž deklaruje svůj závazek řešit tuto situaci a zároveň vyjadřuje nulovou toleranci vůči násilí a závazek chránit oběti. Domácí násilí mezi blízkými osobami je právně postiženo jako násilí mezi cizími osobami. Pro řešení této problematiky existují tři hlavní pilíře pomoci: Policie České republiky, intervenční centra a justice (Špatenková, 2004). V roce 2004 byla u Aliance vytvořena odborná skupina, která vypracovala nový návrh zákona. Ten představil tým deseti odborníků z oblasti práva a exekutivy poprvé veřejnosti na Národním kongresu Aliance v říjnu 2004. Návrh zákona získal podporu od skupiny 55 poslanců, vedených Janem Kasalem, v listopadu téhož roku. Parlament České republiky schválil navržený zákon o ochraně před domácím násilím dne 14. března 2006

a prezident republiky ho podepsal 31. března 2006. Zákon nabyl účinnosti dne 1. ledna 2007 pod číslem 135/2006 Sb. Tímto krokem soukromé společnosti a neziskové organizace úspěšně prosadily jednu z nejrozsáhlejších změn v české legislativě, která poskytuje ochranu obětem domácího násilí a zařadila Českou republiku mezi státy s aktivním přístupem k řešení této závažné problematiky. (Zákon na ochranu před domácím násilím I., 2007).

K tomuto tématu se váže důležitý dokument Národní strategie ochrany práv dětí 2021-2029, součástí celkové Národní strategie ochrany práv dětí – Právo na dětství. Cílem této strategie je zajistit, aby děti a mladí lidé v České republice žili kvalitní život, v bezpečném rodinném prostředí a měli rovné příležitosti k plnému rozvoji svého potenciálu. Systém ochrany práv dětí má za úkol dosáhnout tohoto stavu. Střílková poukazuje na změny v trestním zákoníku č. 40/2009 Sb., který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2010. V ustanovení § 199 je definována skutková podstata trestného činu – týrání osoby žijící ve společném obydlí. Nově trestní zákoník, na rozdíl od předchozího trestního zákona, nepoužívá termín "týrání ve společně obývaném bytě nebo domě", ale místo toho uvádí "společné obydlí". Podle § 199 trestního zákoníku se společným obydlím rozumí dům, byt nebo jiné prostory sloužící k bydlení a všechny příslušenství k nim náležející. Nově jsou do tohoto ustanovení zahrnuty i obytné chaty, hotelové domy, ubytovny, vysokoškolské koleje a podobně (Střílková, 2009). Pachatelem trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 může být pouze ten, kdo s týranou osobou žije ve společném obydlí. To mohou být nejen příbuzní nebo jiné blízké osoby, ale i jiní lidé, jejichž vztah k týranému je založen pouze na společném bydlení. Může to být například i manžel matky, který není biologickým rodičem dítěte, nebo partner matky, pokud nebyl pověřen účastí na výchově dítěte (pokud by byl pověřen takovou výchovou, dopustil by se trestného činu týrání svěřené osoby podle § 198) (Šámal, 2009). Za další důležitý zákon, o kterém bych se tu chtěla zmínit považuji Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, který se týká stanovení pravidel pro vytváření a fungování intervenčních center, která poskytují podporu jedincům postiženým domácím násilím (Zákony pro lidi, [online]) V neposlední řadě nechci ani opomenout Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, který upravuje situaci dětí, které jsou vystaveny násilí mezi svými rodiči nebo jinými osobami odpovědnými za jejich péči a výchovu. Také stanoví povinnosti ohledně oznamování těchto případů (Zákony pro lidi [online]). Voňková a Spoustová (2008) uvádějí, že zákon na ochranu před domácím násilím je založen na prioritě práv, subsidiaritě, odvrácení hrozby nebezpečí, přiměřenosti a minimalizaci zásahů. Priorita práv znamená, že státní zásah do soukromí rodiny je povolen pouze v případě ohrožení života,

zdraví nebo svobody oběti. Subsidiarita stanoví, že trestní právo a opatření nastupují až po vyčerpání jiných nezákonných opatření. Odvrácení hrozby nebezpečí znamená prevenci opakování násilí. Přiměřenost a minimalizace zásahů zahrnují volbu zásahu, jeho intenzity, trvání a povahy tak, aby bylo respektováno minimální narušení a zásah do základních práv a svobod

6 Přehled preventivních programů domácího násilí pro děti základních škol

Vzdělávací a preventivní programy hrají klíčovou roli v boji proti domácímu násilí. Zaměřují se na zvyšování povědomí o tomto problému mezi veřejností a poskytují odborníkům potřebné znalosti pro efektivní identifikaci a reakci na případy domácího násilí. Tyto programy mohou zahrnovat školení pro profesionály v sociálních službách, policejní síly a zdravotnický personál, stejně jako vzdělávací kampaně a workshopy pro širokou veřejnost. Cílem je nejen informovat, ale také měnit postoje, rozpoznávat varovné signály a podporovat kulturu nulové tolerance vůči domácímu násilí. Je důležité zdůraznit, že prevence domácího násilí a osvěta mezi mladými lidmi hraje klíčovou roli ve snižování výskytu tohoto jevu v společnosti. Preventivních programů na osvětu domácího násilí existuje více, ale pro tuto práci jsem si vybrala tři podle mě nejzákladnější. Program Zuřivec jsem měla možnost i sama vidět na svém studijním soustředění.

6.1 Program Zuřivec

Program Zuřivec využívá animovaný příběh z pohledu mladého chlapce, který se potýká s domácím násilím, jako klíčový vzdělávací nástroj. Doplňující materiály, jako jsou pracovní listy a brožury od odborníků v oblasti psychoterapie, poskytují komplexní informace o tom, jak rozpoznat a řešit tuto problematiku. Program je primárně určen pro studenty druhého stupně základních škol a vyžaduje opatrné vedení kvůli citlivosti tématu. Kromě toho, zahrnuje školení pro učitele a další odborníky, aby byli schopni efektivně vyučovat a využívat program. Tento přístup umožňuje dětem lépe chápat koncept domácího násilí a uvědomit si, že nejsou za situaci zodpovědné a že nejsou v těžkých chvílích samy. Animace jako nástroj umožňuje předávat těžká témata způsobem, který je pro děti snadno pochopitelný a empatický, což napomáhá otevřít prostor pro diskusi a nabízí různé perspektivy na situaci

domácího násilí. Zuřivec tedy posílá klíčovou zprávu těm, kteří se s násilím setkali: nejsou na to sami a nejsou za násilí zodpovědní.

Použití takového přístupu může mít mimořádný význam pro emocionální vzdělávání a podporu dětí. Zároveň může pomoci překonat bariéry mlčení a stigma spojené s domácím násilím, povzbuzuje děti, aby se o svých zkušenostech podělily, a učí je, jak hledat pomoc. Otevírání

těchto dialogů ve školách je klíčové pro budování bezpečnějšího a podporujícího prostředí pro všechny děti (Šmída, 2023, [online]).

6.2 Program Jdi dál!

Program Jdi dál! je zacílen na dlouhodobou spolupráci s žáky od 4. do 9. třídy, aby se účinně předešlo rozvoji rizikového chování, včetně domácího násilí. Jeho klíčovým cílem je posílit vzájemnou úctu mezi žáky. Obsahuje různorodé vzdělávací moduly, které pokrývají širokou škálu témat – od navigace v online prostředí a prevence závislostí až po rozšíření povědomí o domácím násilí a sebe ubližování. Tento program nabízí komplexní přístup k vzdělávání žáků, což zahrnuje nejen informování o rizicích spojených s danými tématy, ale také rozvoj sociálních a emocionálních dovedností, které mohou přispět k lepší prevenci těchto jevů.

Jedním z klíčových přínosů může být vytvoření bezpečného a podporujícího prostředí ve třídě, kde se žáci naučí respektovat rozdílné názory a zkušenosti svých spolužáků.

Shrnutí bloků věnovaných sebepoznání a sebeúctě by mohlo dále posílit efektivitu tohoto programu, podporujíc tím zdravý vývoj osobnosti a emocionální odolnosti u dětí a adolescentů. Důležitá je také aktivní spolupráce s rodiči a učiteli, která zajišťuje kontinuitu a koherenci výchovných principů jak ve školním, tak v rodinném prostředí (Maják o.p.s.,2018, [online]).

6.3 Program Mluvme o domácím násilí

Projekt Mluvme o domácím násilí spuštěný Policií ČR cílí na osvětu mezi učiteli na základních a středních školách ohledně problematiky domácího násilí. Tento program zdůrazňuje význam otevřené komunikace o této problematice, snahu o snížení společenské akceptace násilného chování v osobních vztazích a podporu zvyšování povědomí o existenci a dopadech domácího násilí. Pedagogové jsou často první, kdo zaznamenává náznaky násilí v rodinách prostřednictvím pozorování změn v chování dětí. Tato iniciativa poskytuje učitelům praktické metody pro identifikaci a zásah v těchto situacích. V rámci podpory obětí domácího násilí Policie ČR úzce spolupracuje s organizací Bílý kruh bezpečí, která zajistí ohroženým osobám okamžitou profesionální pomoc.

Programy jako tento jsou klíčové pro rozvoj informovanosti a prevenci mezi mládeží o domácím násilí a o tom, jak se chovat, když jsou svědky či oběťmi takových činů. Je nezbytné, aby se o domácím násilí vedly otevřené diskuse a mladí lidé měli přístup k potřebným

informacím a podpoře. Tím se buduje prostředí, ve kterém je možné této problematice čelit s větším porozuměním a empatií, a kde je zvýšena schopnost společnosti aktivně se proti domácímu násilí postavit. Otevřená komunikace a vzdělávání v školách může být silným nástrojem pro změnu perspektivy mladých lidí na domácí násilí, přičemž jim poskytuje vědomosti a dovednosti, jak rozpoznat nebezpečné situace a jak hledat pomoc nebo ji poskytnout. Využití odborníků a specifických programů jako jsou ty od Bílého kruhu bezpečí je zásadní pro poskytování efektivní pomoci a podpory těm, kdo ji nejvíce potřebují (Kostečková, 2023, [online]).

6.4 SWOT ANALÝZA

V této kapitole se věnujeme SWOT analýze, která slouží k systematickému hodnocení silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb programů zaměřených na prevenci a osvětu o domácím násilí. SWOT analýza je nástroj strategického plánování, který umožňuje organizacím lépe pochopit své vnitřní i vnější prostředí a identifikovat oblasti pro rozvoj a zlepšení.

Obrázek 4.: SWOT analýza

Zdroj: Vlastní

Silné stránky

Všechny uvedené programy se soustředí na klíčový cíl: prevenci domácího násilí a šíření osvěty mezi obyvatelstvem. Základním kamenem jejich snah je podpora změn v postojích a chování, které vedou k vytvoření bezpečnějšího a lépe informovaného společenského prostředí. Přístupy k dosažení těchto cílů jsou rozmanité a zahrnují inovativní metody, jako je použití animovaných filmů, komplexních edukačních programů a cíleného školení pro pedagogy. Tento různorodý přístup nejenže zvyšuje povědomí o domácím násilí, ale také zajišťuje, že předávané informace jsou relevantní a přístupné pro široké spektrum účastníků. Důležitou roli v těchto programech hrají odborníci a instituce, včetně škol, neziskových organizací a policie, kteří spolupracují na poskytování kvalitních informací a intervencí. Tato spolupráce je základem pro zajištění, že pomoc nabízená v rámci programů je efektivní a přizpůsobená potřebám cílové skupiny. Klíčem k úspěchu je také komplexní přístup, který se neomezuje pouze na jednotlivé aspekty domácího násilí, ale pokrývá celou šíři témat – od internetové bezpečnosti přes prevenci závislostí až po hlubší porozumění dynamice domácího násilí. To umožňuje adresovat různé faktory přispívající k domácímu násilí a poskytuje ucelenější a efektivnější zásah. Z těchto důvodů je patrné, že zdůraznění prevence a osvěty, inovativní přístupy k vzdělávání, zapojení odborníků a institucí a komplexní zpracování tématu domácího násilí tvoří pevný základ pro účinný boj proti této společenské problematice. Tyto programy představují vzor, jak může být osvěta o domácím násilí implementována do školních programů a komunitních iniciativ, a zdůrazňují důležitost multidisciplinárního přístupu v této oblasti.

Slabé stránky

Realizace preventivních programů proti domácímu násilí přináší řadu výzev, které vyžadují pozornost a strategické řízení. Jednou z hlavních překážek je vysoká náročnost na zdroje; školy a organizace čelí výzvám v podobě omezených časových, personálních a finančních kapacit. To zdůrazňuje potřebu zajistit adekvátní podporu a zdroje pro úspěšnou implementaci a udržení těchto programů. Dalším klíčovým faktorem je potřeba dlouhodobého závazku ze strany všech zapojených subjektů, včetně škol, učitelů a podpůrných organizací. Bez tohoto závazku a neustálé motivace se kvalita a dosah programů může snižovat, což ohrožuje jejich udržitelnost a účinnost. Složitost a citlivost tématu domácího násilí představuje další výzvu. Náležitě zpracování tohoto tématu vyžaduje vysokou úroveň opatrnosti a citlivosti, aby se zabránilo potenciálnímu traumatizování účastníků nebo trivializaci problému. Je nezbytné najít rovnováhu mezi otevřenou a upřímnou diskusí a zároveň respektovat citlivost a osobní prožitky jednotlivců. Z těchto důvodů je zřejmé, že úspěšná realizace a udržitelnost preventivních

programů proti domácímu násilí vyžaduje nejen značné zdroje a dlouhodobý závazek, ale také pečlivé plánování a citlivý přístup. Pro překonání těchto výzev je klíčové zajištění podpory ze strany komunity, vzdělávacích institucí a vládních nebo nevládních organizací, spolu s otevřeným dialogem a spoluprací mezi všemi zainteresovanými stranami

Příležitosti

Tyto preventivní programy stojí před důležitou příležitostí rozšířit svůj dopad prostřednictvím rozvoje osvěty a vzdělávání o domácím násilí. Rozšiřováním informací mezi mladými lidmi a pedagogy nejen zvyšují povědomí o tomto vážném problému, ale také přispívají k demystifikaci a snižování stigmatizace, která s domácím násilím často souvisí. Vzdělávání vede k lepšímu porozumění a empatii, což je zásadní pro vytváření bezpečnějšího a inkluzivnějšího prostředí pro všechny. Navazování partnerství a spolupráce s různými organizacemi, včetně neziskových subjektů, státních institucí a dalších zainteresovaných stran, nabízí cennou příležitost pro získání dodatečných zdrojů, podpory a odborných znalostí. Tato vzájemná spolupráce nejenže umožňuje rozšiřování dosahu a efektivity programů, ale také podporuje vytváření multidisciplinárního přístupu k řešení problematiky domácího násilí. Zvýšená politická a legislativní podpora ze strany vládních a veřejných institucí může přinést klíčové zlepšení v podobě lepšího financování a právních rámců pro prevenci domácího násilí. Tento trend naznačuje rostoucí uznání důležitosti a naléhavosti tématu, což vede k vytváření udržitelnějších a účinnějších řešení. V kombinaci tyto příležitosti naznačují silný potenciál pro zvýšení dopadu a efektivity preventivních programů proti domácímu násilí. Je však nezbytné, aby se všechny zúčastněné strany aktivně angažovaly a spolupracovaly, aby bylo možné tyto příležitosti plně využít. Společným úsilím a závazkem lze dosáhnout podstatné změny ve vnímání a řešení domácího násilí, což povede k vytváření bezpečnějších komunit pro všechny.

Hrozby

Omezené finanční a personální zdroje představují zásadní výzvu pro udržitelnost a další rozvoj programů zaměřených na prevenci domácího násilí. V situacích, kdy se ekonomické prostředí stává nestabilním, může být pro školy, neziskové organizace a další instituce obtížné zajistit dostatečné financování a kvalifikovaný personál potřebný pro pokračování a rozšiřování těchto iniciativ. Tato omezení nejen ztěžují běžný provoz a realizaci programů, ale také brání inovaci a adaptaci na nové výzvy a potřeby komunity. V tomto kontextu je klíčové hledat alternativní zdroje financování, jako jsou granty, sponzorství od soukromých firem, které mohou pomoci překonat tyto finanční překážky. Kromě toho je důležité budovat silné partnerství a síť podpory, která může poskytnout nejen finanční zdroje, ale také odborné znalosti a další zdroje, jako je

školení personálu nebo materiální podpora. Sociální a kulturní bariéry, jako jsou předsudky, tabu a kulturně zakotvené normy, společně s omezenými finančními a personálními zdroji, představují zásadní výzvy pro otevřenou diskusi o domácím násilí a účinné nasazení preventivních programů. Tyto bariéry mohou výrazně bránit pokroku v boji proti domácímu násilí tím, že omezují dostupnost a přístupnost zdrojů, potřebných pro šíření osvěty a poskytování podpory obětem. Sociální a kulturní bariéry vyžadují pečlivé a citlivé přístupy, které respektují různorodost komunit, zatímco se snaží o změnu škodlivých norem a postojů. Zapojení komunitních lídrů a využití kulturně citlivých vzdělávacích materiálů může pomoci překonat některé z těchto překážek. Rovněž se objevuje riziko nedostatečné připravenosti nebo ochoty některých klíčových aktérů, jako jsou pedagogové, rodiče, a dokonce i školy, plně se zapojit do programů. Tato neochota může být odrazem širších sociálních a kulturních bariér, které vyžadují překonání prostřednictvím osvěty a podpory. K hrozbám při implementaci preventivních programů na domácí násilí je třeba přiřadit ještě jedno specifické riziko. Pokud jsou děti vystaveny preventivnímu programu na téma domácího násilí a nemají osobní zkušenost s touto problematikou, mohou se cítit zbytečně vyděšené nebo znepokojené. Prezentace materiálů o domácím násilí musí být provedena citlivě a s ohledem na emocionální stav všech žáků, aby se předešlo nechtěnému zneklidnění dětí, které nemají s domácím násilím žádnou přímou zkušenost. Je zásadní, aby programy byly navrženy tak, aby byly informativní a podpůrné, ne alarmující nebo znepokojující, a byly doprovázeny odpovídajícím psychosociálním podpůrným systémem pro ty, kteří by mohli být negativními emocemi zasaženi.

7 Rešerše

Při systematickém hledání zdrojů pro mou bakalářskou práci na téma domácího násilí jsem implementovala rozsáhlou sadu klíčových slov a jejich varianty, které jsem rozdělila do několika kategorií, což mi umožnilo zpřesnit a zefektivnit proces vyhledávání. Tento metodický přístup mi pomohl identifikovat a selektovat relevantní literaturu s vysokou přesností.

Klíčová slova: Domácí násilí, násilný vztah, oběť, pachatel, vykázaní, prevence

Synonyma: Rodinné násilí, toxický vztah, poškozená strana, agresor, omezení přístupu, ochrana

Nadřazené termíny: Rodinná dynamika, vztahové interakce, sociální role, chování jedince, právní opatření, ochranná strategie

Podřazené termíny: týrání partnera, manipulace, traumatizovaná osoba, agresor, omezení kontaktu, krizová intervence

Při průzkumu dostupných zdrojů na platformách Google Scholar, EBSCO a Medvik, jsem našla, že literatura se věnuje domácímu násilí velmi rozmanitě, ale specifické téma prevence tvoří přibližně 30 % všech studií, které se věnují širšímu spektru domácího násilí. Toto zjištění podtrhuje význam a potřebu důkladného zkoumání preventivních strategií, které mohou efektivně přispět k řešení tohoto společenského problému. Další informace jsem získala v knihovnách, kde jsem přístupem k databázím a katalogům mohla rozšířit svou práci o další relevantní zdroje. Tento komplexní přístup k shromažďování informací mi umožnil nejen analyzovat aktuální stav v oblasti prevence domácího násilí, ale také identifikovat mezery v existujícím výzkumu a praxi, což je zásadní pro formulaci doporučení a návrhů.

8 Analýza potřebnosti

8.1 Příklady řešení dané problematiky v ČR nebo v zahraničí

Každý rok až 1 miliarda dětí zažije nějakou formu fyzického, sexuálního nebo psychického násilí nebo zanedbávání. Být obětí násilí v dětství má celoživotní dopady na vzdělávání, zdraví a pohoda. Vystavení násilí může vést k nedostatečným výsledkům ve vzdělávání kognitivními, emocionálními a sociálními problémy. (World Health Organization, [online]). V České republice existuje pár preventivních programů, které jsou zaměřeny pro žáky základních škol. Jedním z takových programů je **Zuřivec**, který je založen na práci s animovaným filmem ukazujícím domácí násilí očima malého chlapce. Film je doplněn o metodické listy, brožuru od psychoterapeuta a další materiály, které nabízí ucelený pohled na problematiku a nabízí cesty, jak situaci řešit. Program Zuřivec je zaměřen především pro žáky 2. stupně základních škol a kladou se na něj velké nároky na opatrné a rozvážné použití, jelikož se jedná o velmi citlivé téma. Tento program poskytuje také školení pro odborníky z praxe, aby byli schopni program efektivně využívat. Často se stává, že děti nemají jasno v tom, co přesně násilí znamená, a mohou se domnívat, že nesou za nějakou část zodpovědnosti. Filmové zpracování jako Zuřivec umožňuje dětem lepší porozumění rodinnému násilí a dává jim pocit, že v této situaci nejsou o samotě. Zuřivec otevírá prostor pro diskusi a poskytuje různé pohledy na téma domácího násilí. Zuřivec vysílá důležité sdělení všem, kteří se s násilím setkali nebo se s ním setkávají: Nejsou na to sami. Za situaci nemohou. Existuje možnost se otevřít někomu, komu věří (Zuřivec.cz, [online]). Dalším příkladem je program **Jdi dál!**, který je navržen k dlouhodobé práci s třídními kolektivy od 4. do 9. ročníku. Má za cíl efektivně předcházet vzniku rizikového chování, včetně domácího násilí, a posiluje vzájemný respekt v kolektivu. Program zahrnuje bloky věnované různým tématům, od bezpečného pohybu na internetu, přes prevenci závislostí, až po prohloubení znalostí o domácím násilí a sebepoškození (Maják o. p. s., [online]). Policie České republiky spustila preventivní projekt **Mluvme o domácím násilí**, který cílí především na pedagogy základních a středních škol s cílem šířit osvětu o domácím násilí. Projekt klade důraz na význam nahlas mluvit o domácím násilí, snižovat společenskou toleranci k násilným projevům ve vztazích a zvýšit povědomí o tomto problému. Učitelé jsou často první, kdo si všimne změn v chování dětí, které mohou být indikátorem problémů doma, a tento projekt jim dává nástroje, jak tuto situaci identifikovat a řešit. V pomoci obětem Policie České republiky velmi úzce spolupracuje s Bílým kruhem bezpečí a ohroženým osobám je bezprostředně poskytován kontakt na odborníky (Policie.cz, [online]). Tyto programy jsou příkladem aktivit,

kteří se snaží vzdělávat a informovat mladé lidi o domácím násilí a způsobech, jak jeho výskytu předcházet nebo jak se v takových situacích chovat. Je důležité, aby se o tématu domácího násilí mluvilo otevřeně a aby mladí lidé měli dostatek informací a podpory.

Existuje i několik mezinárodních preventivních programů zaměřených na řešení domácího násilí, včetně programů specificky určených pro vzdělávací sektor a prevenci násilí vůči dětem. Tyto programy se snaží o komplexní přístup zahrnující práci s dětmi, školami, zdravotnickými zařízeními a komunitami s cílem snížit výskyt násilí. Jedním z příkladů je **Safe to Learn** (Bezpečně se učit), iniciativa Global Partnership to End Violence against Children, která se zaměřuje na ukončení násilí vůči dětem ve školách. Tato iniciativa podporuje aktivity v rámci zemí s cílem implementovat ověřené metody prevence násilí na dětech, jakými jsou například zlepšování přístupu k vzdělávání a poskytování tréninků životních dovedností prostřednictvím škol. Dokument **Preventing violence against children** se věnuje podrobnému rozboru různorodých, vědecky podložených strategií efektivně zamezujících násilí vůči dětem, a to jak v online, tak v offline prostředí. Mezi tyto strategie patří legislativa zaměřená proti fyzickému trestání, iniciativy pro podporu pozitivního přístupu k rodičovství, vzdělávací programy zaměřené na bezpečnost na internetu s cílem boje proti kyberšikaně a podpora pozitivního mezilidského jednání ve školách. Dalším příkladem je školení pro zdravotníky, které je zaměřené na rozpoznávání známek týrání dětí v průběhu běžné praxe (World Health Organization, [online]).

Tato témata poukazují na význam a účinnost mezinárodních preventivních programů a strategií v boji proti domácímu násilí a násilí na dětech, a to jak na národní, tak mezinárodní úrovni. Tyto programy a strategie hrají klíčovou roli ve snaze o vytvoření bezpečnějších, podporujících a násilím nezatížených prostředí pro děti i dospělé po celém světě.

8.2 Základní informace o velikosti a případných specifických cílové skupiny vzhledem k řešenému problému

Výzkum prováděný WHO v období 2000–2018 ve 161 zemích odhalil, že skoro třetina žen (tj. 30 %) celosvětově čelila fyzickému nebo sexuálnímu násilí, ať už ze strany partnera, cizí osoby, nebo obojího. Tato studie, reprezentující globální pohled na problematiku násilí na ženách, zdůrazňuje rozsáhlost a univerzálnost tohoto problému, který překračuje kulturní a geografické hranice. Přesahující čtvrtinu, ženy mezi 15 a 49 lety v intimních vztazích zažily alespoň jednou v životě nějakou formu fyzického či sexuálního násilí ze strany svých partnerů.

Prevalence tohoto násilí se různí podle regionů, kde nižší procenta nalezneme v západním Tichomoří a zemích s vysokými příjmy, zatímco vyšší čísla jsou zaznamenána v africkém regionu, východním Středomoří a jihovýchodní Asii. Během pandemie COVID-19 omezení pohybu zvýšila riziko násilí na ženách doma, stejně jako snížila možnosti přístupu k podpůrným službám. Krize a vysídlení mohou prohlubovat již existující násilí a vést k novým formám násilí proti ženám. (World Health Organization, 2024, [online]). Násilí vůči dětem a adolescentům představuje celosvětový problém, postihující každoročně asi jednu miliardu mladých lidí, což znamená, že na polovinu dětské populace světa dopadají různé formy zneužívání. Ekonomické náklady spojené s násilím na dětech dosahují astronomických čísel, přičemž odhady ukazují, že se jedná o stovky miliard dolarů každý rok. Tyto výdaje nejsou pouze přímým důsledkem násilných činů, ale zahrnují i dlouhodobé dopady na zdraví, vzdělání a sociální soudržnost. V mnoha případech se děti a mladí lidé setkávají s více formami násilí současně. Například studie provedená v Tanzanii ukazuje, že převážná většina mladých lidí ve věku 13 až 24 let, kteří zažili sexuální zneužívání v dětství, byla rovněž vystavena fyzickému násilí. Zranitelnost vůči sexuálnímu násilí je obzvláště vysoká mezi dívkami a mladými ženami. Podle průzkumů o násilí na dětech v subsaharské Africe zažilo v posledním roce sexuální násilí 11 až 26 % dospívajících dívek a mladých žen. U sedmi až padesáti pěti procent těch, které měly někdy sexuální styk, byla jejich první sexuální zkušenost vynucená, což může výrazně zvýšit riziko HIV infekce. Tato data poukazují na naléhavou potřebu globálních a lokálních intervencí, které by cílily na prevenci a řešení násilí vůči dětem a mládeži. Je zřejmé, že násilí má hluboké a dlouhodobé dopady na jedince i společnost jako celek, a proto vyžaduje koordinovanou reakci v oblasti veřejného zdraví, vzdělávání a sociálních služeb, aby se tato negativní spirála přerušila a poskytla mladým lidem bezpečnější budoucnost. (Centers for Disease Control and Prevention, 2021, [online]).

Česká republika má k dispozici jen málo údajů o prevalenci týrání dětí v komunitě. V rámci snahy o lepší porozumění rozsahu a povaze zneužívání dětí a traumat z dětství v České republice bylo uskutečněno průřezové šetření mezi studenty pěti vybraných vysokých škol. Celkem 1760 studentů bylo náhodně vybráno k účasti na tomto průzkumu, kde sdíleli své zkušenosti prostřednictvím dotazníku zaměřeného na nepříznivé události v dětství. Výsledky tohoto šetření ukázaly, že vysoké procento respondentů zažilo v dětství různé formy zneužívání a nepříznivých situací: emocionální zneužívání hlásilo 20,7 % účastníků, fyzické týrání 17,1 %, sexuální zneužívání 6,4 % a fyzické zanedbávání 8 %. Kromě toho byla zjištěna vysoká míra dysfunkce v domácnostech, s 4,9 % hlásících drogovou závislost v rodině, 15,3 %

alkoholismus, 13,4 % duševní poruchy, 22,1 % násilí mezi rodiči a 23 % rozvod rodičů. Přesně 38 % respondentů neuvadlo žádnou nepříznivou událost v dětství, zatímco 9,9 % zažilo čtyři nebo více takových situací. Studie také objevila výraznou korelaci mezi těmito nepříznivými zkušenostmi a chováním ohrožujícím zdraví, včetně pokusů o sebevraždu, drogové závislosti, rizikového sexuálního chování a kouření. Tyto závěry poukazují na naléhavou potřebu začlenění preventivních programů, které by adresovaly tyto problémy a pomáhaly chránit mladé lidi před negativními dopady nepříznivých dětských zkušeností. (Science Direct, 2020, [online]).

Z těchto dat tedy vyplývá, jak kriticky důležité je zaměřit se na prevenci a intervenci v raném stadiu života. Investice do programů, které podporují duševní zdraví, posilují rodinné vztahy a poskytují mladým lidem nástroje k zvládnání trauma, mohou mít dalekosáhlý pozitivní vliv na jednotlivce i společnost jako celek. Je zřejmé, že účinná prevence a podpora v oblasti duševního zdraví jsou klíčové pro řešení základních příčin násilí a zneužívání v dětství.

8.3 Popis metod získání předložených dat a vyhodnocení výchozího stavu

Cílem této kapitoly je popsat metody shromažďování a analýzy dat použité k identifikaci silných a slabých stránek stávajících preventivních programů proti domácímu násilí. Data byla klíčová pro informované závěry o efektivitě stávajících intervencí a poskytovala východiska pro navrhování vlastního programu. Provedla jsem rozsáhlý průzkum odborných publikací, výzkumných studií a evaluačních zpráv souvisejících s preventivními programy proti domácímu násilí. Tento průzkum mi umožnil identifikovat klíčové charakteristiky úspěšných programů a běžně hlášené nedostatky. Osobně jsem kontaktovala odborníky a profesionály pracující v oblasti prevence domácího násilí. Provedla jsem rozhovory, aby byly získány detailní a praktické informace o jejich zkušenostech a názorech na stávající programy. Navrhla jsem a distribuovala dotazníky zaměřené na pedagogy a sociální pracovníky, kteří se přímo podílejí na implementaci preventivních programů. Dotazníky byly designovány tak, aby zjistily jejich názory na silné a slabé stránky programů, se kterými mají zkušenosti.

Tato analýza byla zásadní pro vývoj vlastního preventivního programu, který by zohledňoval identifikované slabé stránky a stavěl na zjištěných silných stránkách. V následujících kapitolách popíšu návrh mého programu a plán jeho implementace.

8.4 Specifikace stakeholderů-subjektů zapojených do problematiky v různých rolích

Školy a učitelé hrají klíčovou roli v zavádění preventivních programů proti domácímu násilí. Poskytují nejen prostor, ale i vhodný časový rámec pro vzdělávání a zvyšování povědomí mezi žáky. Učitelé, jakožto důvěryhodní dospělí, mohou být vybaveni dovednostmi pro identifikaci příznaků domácího násilí u žáků a zlepšení komunikace na toto citlivé téma. Jejich zapojení a příprava na tuto úlohu je nezbytná pro vytvoření bezpečného prostředí, ve kterém se žáci mohou otevřeně vyjadřovat a získávat podporu. Dalším subjektem budou žáci 9. tříd, jakožto hlavní příjemci preventivních programů, jejich zpětná vazba může pomoci programy vylepšovat a učinit je relevantnějšími pro jejich potřeby. Nedílnou součástí jsou také rodiče a zákonní zástupci, ti jsou klíčoví ke zvyšování povědomí a podpoře aplikace naučeného doma, mohou být zapojeni prostřednictvím rodičovských setkání a informačních bulletinů.

9 Cíle projektu

V rámci projektu si kladu za hlavní cíl vytvoření a implementaci vlastního vzdělávacího programu pro žáky 9. tříd, který bude zaměřen na problematiku domácího násilí. Tento program by měl být koncipován tak, aby překonal stávající programy svým obsahem, přístupem a efektivitou. Klíčovým cílem je nejen zvýšit povědomí o této závažné společenské problematice mezi žáky, ale také vybavit je nezbytnými sociálními a emocionálními dovednostmi, které jim pomohou rozpoznávat a efektivně reagovat na situace domácího násilí, ať už jsou jimi přímo nebo nepřímo ovlivněni. Důraz je kladen na rozvoj komunikace, empatie a sebereflexe mezi studenty, protože věřím, že tyto dovednosti jsou zásadní pro budování pozitivních mezilidských vztahů a prevenci konfliktů. Současně si klade za cíl podpořit vytváření bezpečného a podpůrného prostředí v rámci školních tříd, kde mohou žáci otevřeně diskutovat o tématu domácího násilí a sdílet své obavy a zkušenosti bez obav z negativních reakcí. Dalším významným cílem je zapojit do programu také pedagogy a rodiče. Cílem je posílit jejich schopnosti rozpoznávat signály domácího násilí a efektivně podporovat děti a mládež v této situaci. Program bude zahrnovat speciální školení a vzdělávací materiály určené právě pro tyto skupiny. V neposlední řadě si projekt klade za cíl vytvoření a širokou distribuci kvalitních vzdělávacích materiálů, které budou sloužit jako zdroj informací o domácím násilí pro žáky, učitele i rodiče. Tyto materiály budou zahrnovat brožury, videa a interaktivní aplikace, které poskytnou užitečné informace, praktické rady a kontakty na pomocné služby. Projekt bude průběžně hodnocen na základě zpětné vazby od účastníků, a to s cílem zajistit jeho maximální efektivitu a relevanci. Dlouhodobým cílem je nejen přispět k prevenci domácího násilí mezi mladými lidmi, ale také vychovat generaci, která bude v této oblasti informovaná, citlivá a aktivní. Tento projekt představuje zásadní krok k posílení preventivních opatření proti domácímu násilí v prostředí škol a komunit. S novým, inovativním přístupem a důrazem na praktické dovednosti, empatii a komunikaci představuje program přidanou hodnotu v porovnání se stávajícími programy a klade pevný základ pro budoucí snahy v této oblasti.

10 Popis a analýza cílové skupiny

Projekt je primárně zaměřen na žáky 9. tříd, kteří jsou identifikováni jako přímá cílová skupina. Tato věková skupina je zvolena na základě jejich vysokého vědomí o sociálních problémech a schopnosti aktivně se zapojit do diskusí a vzdělávacích programů. Žáci na konci základního školství jsou v důležité fázi svého vývoje, kdy se formují jejich hodnoty, postoje a sociální dovednosti. Jsou také více vystaveni riziku konfrontace s domácím násilím, ať už jako svědci, oběti nebo i potenciální pachatelé, což zdůrazňuje potřebu jejich osvěty a podpory. Přímá cílová skupina bude oslokována prostřednictvím interaktivních workshopů, diskusních fór a vzdělávacích materiálů, které jsou přizpůsobeny jejich věku a zájmům. Cílem je nejen zvýšit jejich povědomí o domácím násilí a souvisejících tématech, ale také rozvíjet klíčové sociální a emocionální dovednosti, jako je empatie, asertivita a rozhodování. Nepřímá cílová skupina zahrnuje pedagogy, školní personál a rodiče žáků. Tato skupina hraje klíčovou roli v identifikaci a podpoře žáků, kteří se mohou stát oběťmi nebo svědky domácího násilí. Pedagogové a školní personál budou zapojeni do speciálních školení a seminářů zaměřených na rozpoznávání signálů domácího násilí a efektivní komunikaci s žáky. Rodiče budou osloveni prostřednictvím informačních večerů, brožur a online zdrojů, které jim poskytnou potřebné informace a nástroje pro podporu svých dětí. Analýza cílové skupiny ukazuje, že žáci 9. tříd se nacházejí v přechodné fázi svého života, kde hledají svou identitu a zároveň se učí zvládat složitější sociální a emoční situace. Tento projekt jim nabízí potřebnou podporu a zdroje, aby mohli lépe čelit výzvám, které s sebou domácí násilí přináší. Pedagogové, školní personál a rodiče jsou nepostradatelnými partnery v tomto úsilí, poskytujícími podporu a zabezpečení, které žáci potřebují pro svůj zdravý rozvoj. Společným úsilím všech zapojených stran lze dosáhnout změny v přístupu k problematice domácího násilí a vybudovat silnější, informovanější a empatičtější komunitu.

11 Klíčové aktivity a indikátory splnění

Cílem projektu je vytvořit preventivní program pro žáky 9. tříd základních škol v rozsahu čtyř vyučovacích hodin. Realizace tohoto cíle se uskuteční skrze čtyři základní aktivity, které jsou fundamentální pro začlenění tohoto projektu do praktického využití, a to jsou:

Klíčová aktivita: Vývoj a implementace inovativních vzdělávacích materiálů

Klíčová aktivita: Školení pedagogů a školního personálu

Klíčová aktivita: Spolupráce s externími institucemi a odborníky

Klíčová aktivita: Komplexní přístup k tématu

Klíčová aktivita: Zajištění udržitelnosti a dlouhodobého závazku

Klíčová aktivita 1: Vývoj a implementace inovativních vzdělávacích materiálů

Vývoj a implementace inovativních vzdělávacích materiálů hrají zásadní roli ve zvyšování povědomí o domácím násilí a v posilování preventivních opatření. Tato klíčová aktivita je základem pro úspěšnou realizaci jakéhokoli vzdělávacího programu zaměřeného na boj proti domácímu násilí, protože poskytuje základní nástroje a informace potřebné k otevřené diskusi o tomto náročném tématu. Nejprve bych si stanovila konkrétní vzdělávací cíle, jako je zvýšení povědomí o domácím násilí a rozvoj dovedností pro rozpoznávání a reagování na násilné situace mezi žáky 9. tříd. Rozhodla bych se, jaká specifická témata chci v materiálech pokrýt, a vybrala bych formáty, jako jsou animované filmy, interaktivní aplikace a pracovní listy, které bych chtěla vyvinout. Spolupracovala bych s grafickými designéry a animátory na vývoji animovaných filmů, které by zobrazovaly situace týkající se domácího násilí vhodné pro věkovou skupinu 9. třídy. Spojila bych síly s vývojáři softwaru pro vytvoření vzdělávacích aplikací, které by žáky angažovaly prostřednictvím interaktivních aktivit a her na téma domácího násilí. Implementovala bych vyvinuté materiály v omezeném počtu tříd pro pilotní testování a shromáždila zpětnou vazbu od žáků a učitelů na jejich účinnost a přijatelnost. Na základě získané zpětné vazby bych provedla potřebné úpravy materiálů, aby lépe vyhovovaly potřebám žáků a pedagogického procesu. Zajistila bych, aby byly materiály dostupné pro všechny relevantní školy a třídy prostřednictvím online platform nebo fyzických distribucí. Takto strukturovaný přístup mi umožní systematicky vyvíjet a implementovat inovativní vzdělávací materiály, které budou přínosné pro žáky.

Indikátor splnění: Úspěšné vytvoření a implementace minimálně 5 animovaných filmů, 3 interaktivních aplikací a 10 souborů pracovních listů, které adresují klíčová témata spojená s domácím násilím. Materiály komplexně pokrývají všechna stanovená témata, včetně povědomí o domácím násilí, internetové bezpečnosti, prevence závislostí a rozvoje sociálních a komunikačních dovedností. Pozitivní zpětná vazba od minimálně 75 % žáků a učitelů, kteří materiály použili, což ukazuje na jejich efektivitu, relevanci a přijatelnost.

Klíčová aktivita 2: Školení pedagogů a školního personálu

Začnu stanovením konkrétních cílů školení, které by měly zahrnovat nejen zvýšení povědomí o domácím násilí, ale také vybavení učitelů dovednostmi potřebnými pro efektivní identifikaci a podporu žáků, kteří mohou být ovlivněni domácím násilím. Vyberu relevantní obsah a vzdělávací materiály, které pokryjí klíčové aspekty domácího násilí, včetně jeho definice, příznaků u dětí, způsobů podpory a intervence. Zahrnu také studie případů a role-playing cvičení pro praktické učení. Určím datum, místo a čas školení, přičemž zvážím možnost nabídnout více termínů, aby školení bylo dostupné pro co nejvíce učitelů a školního personálu. Zvážím také možnost využít online platformy pro širší dosah. Budu kontaktovat odborníky a organizace zabývající se problematikou domácího násilí s žádostí o spolupráci na školení. Odborníci mohou poskytnout nejaktuálnější informace a sdílet osvědčené postupy přímo z praxe. Aktivně budu informovat všechny pedagogy a školní personál o nadcházejícím školení prostřednictvím emailů, školního intranetu a fyzických oznámení umístěných ve škole, aby byla zajištěna co nejvyšší účast. Umožním účastníkům, aby sdíleli své zkušenosti a otázky, a vytvořím prostředí otevřené pro učení a diskusi. Po skončení školení poskytnu účastníkům formuláře pro zpětnou vazbu, abych získala informace o tom, jak školení vnímali a co by se dalo v budoucnu zlepšit. Tato zpětná vazba mi pomůže školení neustále zdokonalovat. Nabídnou učitelům a školnímu personálu pokračující podporu a přístup k dodatečným zdrojům, jako jsou online portály s materiály nebo poradenské služby, aby měli možnost dále se vzdělávat a hledat pomoc při potřebě.

Provedením těchto kroků zajistím, že školení pedagogů a školního personálu bude účinné a přinese reálné výsledky.

Indikátor splnění: Dosáhnout účasti minimálně 80% cílové skupiny pedagogů a školního personálu na školeních. Zvýšení povědomí o tématu domácího násilí mezi pedagogy a školním personálem o minimálně 50 % podle před a po školení hodnocení.

Klíčová aktivita 3: Spolupráce s externími institucemi a odborníky

Nejprve bych vytvořila seznam neziskových organizací, sociálních služeb a institucí, jako je policie, které se specializují na problematiku domácího násilí a mohly by přinést hodnotu do mého programu. Zaměřila bych se na ty, které nabízejí přístup k poradenství, podpůrným službám a mají zkušenosti s prací s mládeží a rodinami. Oslovila bych tyto organizace s konkrétním návrhem spolupráce, vysvětlila bych cíle mého programu a diskutovala o možných formách partnerství. Připravila bych prezentaci nebo informační balíček, který by shrnoval základní informace o programu a přínosy pro obě strany. Společně s partnery bych naplánovala konkrétní akce a aktivity, jako jsou workshopy pro žáky, školení pro pedagogy, nebo informační stánky během školních akcí, kde by mohli odborníci přímo komunikovat se žáky a jejich rodinami. Využila bych nabízené odborné znalosti a materiály pro obohacení obsahu programu. To může zahrnovat hostování odborníků jako lektorů, využití edukačních materiálů poskytnutých partnerem, nebo společnou tvorbu nových vzdělávacích materiálů. S partnery bych koordinovala poskytování poradenských a podpůrných služeb přímo ve škole, aby žáci a jejich rodiny měli snadný přístup k pomoci, když ji potřebují. Zavedla bych systém, jak efektivně propojovat ty, kdo potřebují pomoc, s dostupnými zdroji. Zavedla bych systém pro získávání zpětné vazby od žáků, rodin i pedagogů o účinnosti spolupráce a nabízených službách, což by mi umožnilo průběžně vyhodnocovat a vylepšovat spolupráci. Zavázala bych se k dlouhodobému rozvoji a udržení těchto partnerství, pravidelně bych komunikovala s partnery a hledala nové způsoby, jak můžeme spolupracovat pro dosažení našich společných cílů.

Tato klíčová aktivita by tak znamenala budování silných, dlouhodobých partnerství s externími institucemi a odborníky, které by posílily můj program a rozšířily jeho dopad na prevenci domácího násilí mezi žáky a jejich rodinami.

Indikátor splnění: Uzavření minimálně 5 partnerství s relevantními neziskovými organizacemi, sociálními službami a institucemi, jako je policie, které se specializují na problematiku domácího násilí. Realizace alespoň 3 společných akcí nebo aktivit (např. workshopy, školení, informační stánky) s každým partnerem během prvního roku spolupráce. Zajištění, že alespoň 80 % žáků a jejich rodin má přístup k poradenským a podpůrným službám poskytovaným prostřednictvím partnerství.

Klíčová aktivita 4: Komplexní přístup k tématu

Rozhodla bych se pro začlenění široké škály témat, která jsou relevantní pro problematiku domácího násilí. To by zahrnovalo nejen samotné domácí násilí, ale také související témata jako internetová bezpečnost, prevence závislostí a rozvoj sociálních dovedností. Připravila bych obsah, který by byl přizpůsobený věkové skupině a který by poskytoval praktické informace a rady. Organizovala bych speciální tematické dny a akce ve škole, které by se soustředily na jednotlivá témata. Například bych mohla uspořádat "Den internetové bezpečnosti", kde by žáci mohli naučit, jak se bezpečně pohybovat na internetu a jak rozpoznat a reagovat na kyberšikanu. Další akce by se mohly zaměřit na rozvoj empatie a sociálních dovedností nebo na prevenci závislostí. Pro každé téma bych oslovila příslušné odborníky a pozvala je, aby se zapojili do tematických dnů jako hostující přednášející nebo workshopleadeři. To by mohlo zahrnovat psychology, sociální pracovníky, odborníky na internetovou bezpečnost a další, kteří by mohli sdílet své znalosti a zkušenosti s žáky. Aktivně bych zapojila nejen žáky, ale i učitele, rodiče a ostatní členy školní komunity do plánování a realizace tematických dnů. Mohla bych vytvořit pracovní skupiny, které by pomáhaly s organizací akcí a šířením informací. Pro každou akci bych vytvořila informační a vzdělávací materiály, jako jsou brožury, plakáty a online zdroje, které by žáci a jejich rodiny mohli využít pro další informace a podporu. Průběžně bych monitorovala a hodnotila dopad těchto aktivit na povědomí a chování žáků v souvislosti s domácím násilím, aby se zajistilo, že program dosahuje svých cílů.

Tato klíčová aktivita by vyžadovala důkladnou přípravu a koordinaci, ale mohla by výrazně přispět k vytvoření ucelenějšího a efektivnějšího přístupu k prevenci domácího násilí ve školním prostředí. Klíčová aktivita by měla probíhat přímo ve školním prostředí, kde je možné oslovit přímé účastníky – žáky, pedagogy, školní personál i rodiče. Pro realizaci těchto akcí by bylo vhodné využít prostory, jako jsou třídy, školní knihovna, aula nebo jiné vhodné učebny, které umožňují efektivní interakci a zapojení žáků do programu. Speciální tematické dny, jako je "Den internetové bezpečnosti", by mohly probíhat ve větších prostorách školy, jako je tělocvična, kde by bylo možné zajistit workshopy a přednášky pro větší skupiny žáků. Při těchto událostech by bylo užitečné mít k dispozici multimediální zařízení a připojení k internetu pro prezentaci materiálů a interaktivní aktivity. Pro rozvoj sociálních dovedností a empatie by bylo možné využít menší skupinové místnosti nebo klidnější části školy, kde by se mohly konat workshopy s menšími skupinami žáků a kde by bylo možné vést otevřenou diskuzi v bezpečném a podpůrném prostředí. Pro distribuci informačních a vzdělávacích materiálů by škola mohla využít i online platformy, jako jsou školní webové stránky, emailové komunikace nebo virtuální

učební prostředí, které umožňují snadný přístup k informacím mimo školní hodiny. Při plánování a realizaci akcí by bylo důležité zahrnout školní radu nebo studentské zastupitelstvo, aby se zajistilo, že akce reflektují potřeby a zájmy žáků

Indikátor splnění: Úspěšně uspořádat minimálně 5 tematických dnů nebo akcí, které pokrývají různá témata spojená s domácím násilím, včetně internetové bezpečnosti, prevence závislostí a rozvoje sociálních dovedností.

Klíčová aktivita 5: Zajištění udržitelnosti a dlouhodobého závazku

Aktivně bych vyhledávala různé formy financování, včetně grantů od vládních a nevládních organizací, sponzorství od místních podniků a crowdfundingových kampaní. Připravila bych přesvědčivé žádosti a prezentace, které by zdůrazňovaly cíle a přínosy mého programu, aby potenciální sponzoři a dárci viděli hodnotu své investice. Navázala bych partnerství s organizacemi a institucemi, které sdílejí podobné cíle, jako je prevence domácího násilí. Tato partnerství by mohla přinést další zdroje a podporu pro můj program, stejně jako možnosti pro sdílení zkušeností a nejlepších praxí. Udržovala bych otevřenou a transparentní komunikaci s komunitou a stakeholdery o vývoji, úspěších a výzvách programu. Toto by mohlo zahrnovat pravidelné newslettery, zprávy na sociálních médiích a veřejné prezentace. Pracovala bych na vytvoření silného příběhu o úspěchu mého programu, který bych mohla použít k získání další podpory a financování. To by zahrnovalo shromažďování příběhů od účastníků o tom, jak program pozitivně ovlivnil jejich životy. Investovala bych do rozvoje svých vlastních kapacit a kapacit svého týmu prostřednictvím školení a profesního rozvoje, aby byl můj program veden odborně a s nejnovějšími poznatky v oblasti prevence domácího násilí.

Tímto způsobem bych zajistila, že můj preventivní program bude nejen udržitelný, ale i schopen pružně reagovat na měnící se potřeby a výzvy spojené s prevencí domácího násilí, čímž bych maximalizovala jeho pozitivní dopad na žáky a širší komunitu.

Indikátor splnění: Získání financování pro pokrytí alespoň 100 % plánovaného rozpočtu programu na následující rok prostřednictvím grantů, sponzorství a crowdfundingových kampaní a uzavření nových partnerství s organizacemi a institucemi, které sdílejí podobné cíle a mohou přinést dodatečné zdroje nebo podporu programu.

12 Management rizik

V této kapitole jsem se zaměřila na management rizik, které mohou v průběhu projektu nastat. Pro lepší pochopení byl každý aspekt rozdělen do tří kategorií: identifikace rizik, hodnocení rizik a návrh řešení.

V rámci projektu byla identifikována a posouzena následující rizika a předloženy návrhy jejich řešení:

Identifikace rizik	Hodnocení rizik	Návrh řešení
Nedostatečná angažovanost škol a učitelů	Střední až vysoké. Nedostatečná angažovanost může výrazně omezit dosah a efektivitu programu. Školy a učitelé nemusí mít dostatečné zdroje nebo motivaci k účasti na školeních nebo implementaci vzdělávacích materiálů.	Pracovat na budování silného vztahu a komunikace se školami a učiteli, zdůraznit přínosy programu pro školní komunitu a nabídnout přizpůsobené materiály a školení, které minimalizují dopad na jejich časové zdroje.
Nedostatek financování	Vysoké. Bez finančních zdrojů může být náročné udržet program aktivní a dosahovat stanovených cílů.	Diversifikovat zdroje financování tím, že se budou hledat různé možnosti financování, včetně grantů, sponzorství a crowdfundingových kampaní. Je také možné navázat partnerství s místními podniky a komunitními skupinami, které mohou nabídnout finanční nebo materiální podporu.
Omezená dostupnost externích odborníků a partnerství	Střední. Odborníci a partnerství přidávají hodnotu, ale program může být stále účinný s dostatečně kvalitními interními materiály a školeními.	Vytvořit flexibilní plány pro školení a vzdělávací aktivity, které umožňují využití interních zdrojů a expertů, pokud externí odborníci nejsou dostupní. Rovněž je možné využít online zdroje a webináře od odborníků.
Technické problémy s online materiály a školením	Střední. Zajištění kvalitní technické podpory a alternativních metod doručení může pomoci minimalizovat tento dopad.	Zajištění kvalitní technické podpory pro online platformy a materiály, včetně testování před zahájením. Mít připravené alternativní způsoby doručení materiálů, jako jsou tištěné kopie nebo přímé školení.

Obrázek 5: Management rizik

Zdroj: Vlastní

Nedostatečná angažovanost škol a učitelů: Existuje riziko střední až vysoké úrovně, že školy a učitelé nemusí projevovat dostatečnou motivaci nebo zdroje pro účast na školních nebo implementačních aktivitách vzdělávacích materiálů. Aby se toto riziko minimalizovalo, doporučuji se zaměřit na budování silného vztahu a komunikace se školami a učiteli, zdůraznit přínosy programu pro školní komunitu a nabídnout přizpůsobené materiály a školení, která minimalizují nároky na jejich časové zdroje.

Nedostatek financování: Bez adekvátních finančních zdrojů může být obtížné udržet program aktivní a dosáhnout stanovených cílů. Jako řešení navrhuji diverzifikovat zdroje financování, hledat různé možnosti financování včetně grantů, sponzorství a crowdfundingových kampaní, a hledat spolupráce s místními podniky a komunitními skupinami, které mohou nabídnout finanční nebo materiální podporu.

Omezená dostupnost externích odborníků a partnerství: Hodnocení tohoto rizika je střední, kde absence odborníků nebo partnerství může oslabit kvalitu a efektivitu programu. Pro zajištění dostatečné kvality doporučuji vytvořit flexibilní plán pro školení a vzdělávací aktivity, které by umožňovaly využití interních zdrojů a expertů, pokud externí odborníci nejsou dostupní. Zároveň je možné využít online zdroje a webináře od odborníků.

Technické problémy s online materiály a školením: Střední riziko spočívá v potenciálních technických obtížích, které mohou ovlivnit přístup a využití vzdělávacích materiálů. Pro minimalizaci tohoto rizika se doporučuje zajištění kvalitní technické podpory a alternativních metod doručení, jako jsou tištěné materiály nebo přímé školení, které zajistí kontinuitu vzdělávacích aktivit i v případě technických problémů.

Tato analýza a předložené strategie mi umožní aktivně řídit a mitigovat potenciální rizika spojená s realizací vzdělávacího programu a zajišťují, že budu schopna účinně dosahovat vzdělávacích a preventivních cílů v boji proti domácímu násilí.

13 Výstupy a předpokládané výsledky projektu

Projekt zaměřený na poskytnutí podpory a zvýšení povědomí o domácím násilí mezi žáky 9. tříd je navržen tak, aby adresoval široké spektrum témat spojených s domácím násilím. Jeho cílem je osvětlit, jak mohou být děti doma ovlivněny tímto násilím, a poskytnout jim jistotu, že v těchto situacích nejsou samy. V rámci tohoto projektu jsou plánovány následující klíčové aktivity, které mají za cíl podpořit žáky a informovat je o dostupných zdrojích pomoci. V první řadě budou vyvinuty a distribuovány inovativní vzdělávací materiály. Tento soubor zahrnuje animované filmy, interaktivní aplikace a pracovní listy, které jsou speciálně navrženy pro oslovování devátáků. Materiály budou řešit nejen přímo domácí násilí, ale také související oblasti, jako jsou internetová bezpečnost, prevence závislostí a rozvoj sociálních dovedností, které mohou pomoci žákům lépe navigovat v jejich osobních situacích. Dalším významným bodem projektu je školení pedagogů a školního personálu. Tato školení budou zaměřena na vybavení učitelů dovednostmi potřebnými pro identifikaci žáků, kteří mohou být ovlivněni domácím násilím, a poskytnutí efektivní podpory a zdrojů pomoci. Pedagogové se seznámí s klíčovými aspekty problematiky, včetně toho, jak domácí násilí rozpoznat a jak reagovat na potřeby žáků. Projekt rovněž zahrnuje spolupráci s externími institucemi a odborníky, včetně neziskových organizací, sociálních služeb a institucí jako je policie. Tyto organizace mohou poskytnout další podporu a zdroje pro žáky a jejich rodiny, a tím pomoci vytvořit silnější síť pomoci okolo dětí, které se s domácím násilím potýkají. Komplexní přístup k tématu bude dále podporován prostřednictvím organizace tematických dnů a akcí ve školách, které se zaměří na různá témata spojená s domácím násilím. Tyto akce poskytnou žákům platformu pro diskusi, osvětu a sdílení zkušeností v bezpečném a podpůrném prostředí. Cílem projektu je, aby žáci 9. tříd, kteří se mohou doma setkávat s domácím násilím, pochopili, že nejsou v této situaci sami a že existují zdroje pomoci a podpory. Předpokládané výsledky zahrnují zvýšené povědomí o domácím násilí, lepší přístup k podpůrným službám pro žáky a posílení schopnosti školní komunity reagovat na potřeby žáků čelících domácímu násilí. Projekt také směřuje k dlouhodobému zlepšení v oblasti prevence a zásahu proti domácímu násilí ve školním prostředí a jeho okolí.

14 Přidaná hodnota projektu

Přidaná hodnota projektu zaměřeného na poskytování podpory a zvyšování povědomí o domácím násilí mezi žáky 9. tříd spočívá v několika klíčových oblastech, které přinášejí významné benefity jak pro přímo zapojené žáky, tak pro širší školní komunitu a společnost jako celek. Tato kapitola se zaměřuje na unikátní přínosy, které tento projekt přináší.

Projekt přináší důležitou přidanou hodnotu prostřednictvím rozšíření povědomí a porozumění problematice domácího násilí mezi mladými lidmi. Věková skupina žáků 9. tříd stojí na prahu dospívání, což je kritické období pro formování postojů a chápání sociálních vztahů. Informovanost o domácím násilí, jeho příznacích a důsledcích může mladým lidem pomoci lépe rozpoznávat rizikové situace a hledat pomoc nebo podporu. Další klíčovou přidanou hodnotou je zpřístupnění informací o podpůrných službách a zdrojích pomoci žákům, kteří se mohou doma potýkat s domácím násilím. Projekt klade důraz na to, že v těchto situacích nejsou děti samy a existují organizace a instituce připravené nabídnout pomoc. To může vést k posílení důvěry mezi žáky a motivovat je k vyhledání pomoci v případě potřeby. Projekt využívá inovativní vzdělávací materiály a metody, jako jsou animované filmy a interaktivní aplikace, které jsou speciálně přizpůsobeny pro tuto věkovou skupinu. Tímto způsobem se projekt snaží angažovat žáky v tématu, které může být vnímáno jako citlivé nebo náročné. Přístup založený na inovacích ve vzdělávání zvyšuje zapojení žáků a podporuje lepší uchopení a pochopení tématu. Projekt má pozitivní vliv na posílení školní komunity jako celku. Školením pedagogů a školního personálu a budováním partnerství s externími institucemi projekt podporuje vytváření bezpečného a podpůrného prostředí ve školách. Tím se zlepšuje schopnost školy reagovat na potřeby žáků a podporovat kulturu otevřenosti a vzájemné pomoci.

V konečném výsledku projekt přináší dlouhodobou přidanou hodnotu prostřednictvím svého potenciálu měnit postoje k domácímu násilí a podporovat preventivní opatření ve společnosti. Výchova mladé generace, která je informovaná o problematice domácího násilí a je vybavena nástroji k její prevenci, může vést k pozitivním změnám v sociálních normách a snížení případů domácího násilí v budoucnu.

Projekt tedy přináší komplexní přístup k řešení a prevenci domácího násilí s důrazem na vzdělávání, podporu, inovaci a posílení komunity, což představuje zásadní přínos pro žáky, školy a širší společnost.

15 Harmonogram

V následujícím přehledu je zobrazen časový plán projektu ve formě Ganttova diagramu. Tento přehled zahrnuje primární aktivity projektu, které jsou rozloženy do jednotlivých časových bloků. Počáteční stádium projektu se zaměřuje na vývoj a přípravu vzdělávacích materiálů. Jeho rychlý start hned v prvním měsíci umožňuje dostatek času na návrh, testování a doladění materiálů, přičemž v této fázi je zásadní flexibilita a kreativita. Těsně na konci fáze vývoje materiálů navazuje školení pedagogických pracovníků, které je klíčové pro účinné nasazení materiálů v praxi. Důraz je zde kladen na metody a techniky, které učitelům umožní lépe rozpoznat a reagovat na případy domácího násilí. Následuje spolupráce s externími institucemi a odborníky. Během tohoto období je zřejmá potřeba začlenit externí zdroje a odborné znalosti, což napomáhá k posílení obsahové a metodické stránky programu. Spolupráce s relevantními institucemi může rovněž přinést nové perspektivy a přístupy. Od začátku čtvrtého měsíce se zaměřím na komplexnost tématu. Tato etapa projektu reflektuje šíři a hloubku tématu domácího násilí. Organizace tematických dnů a aktivit, které jsou pro žáky atraktivní a zároveň edukativní, je důležitá pro zvýšení povědomí a podpory prevence. Fáze, která se částečně překrývá s předchozí aktivitou, se zaměřuje na dlouhodobou udržitelnost projektu. To zahrnuje hledání a zabezpečení finančních prostředků, stejně jako vytváření strategií pro pokračování projektu po jeho oficiálním ukončení.

Při pohledu na harmonogram je patrné, že projekt je dobře strukturovaný s důrazem na postupnost a vzájemnou propojenost jednotlivých fází. Každá fáze projektu má dostatečně alokovaný časový prostor, což naznačuje pečlivé plánování a reálný odhad potřebných zdrojů. Je důležité, aby v průběhu realizace projektu došlo k pravidelnému sledování postupu a přizpůsobení plánu aktuální situaci, stejně jako k efektivní komunikaci mezi všemi zúčastněnými stranami, aby bylo možné rychle reagovat na jakékoliv výzvy nebo překážky.

K zajištění kvalitního hodnocení efektivity programů budou zapotřebí minimálně tři externí odborníci v oblasti sociální práce a psychologie, kteří budou provádět pravidelné evaluace a sledování účinků zavedených metod a materiálů. Plánuji zapojit deset základních škol napříč Českou republikou do pilotního provozu projektu, který bude trvat jeden rok. Tato pilotní fáze nám umožní shromáždit cenné zpětné vazby a přizpůsobit program před jeho plným nasazením. Toto bude zahrnovat kontinuální monitoring a průběžné úpravy, aby bylo zajištěno, že program je co nejvíce efektivní a přínosný pro všechny zúčastněné strany.

Harmonogram projektu

Ganttův diagram

PROCES V MĚSÍCÍCH												
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Vývoj a implementace vzdělávacích materiálů	█											
Školení pedagogů a školního personálu		█										
Spolupráce s externími institucemi a odborníky		█										
Komplexní přístup k tématu				█								
Zajištění udržitelnosti a dlouhodobého závazku						█						

Obrázek 6: Harmonogram projektu

Zdroj: Vlastní

16 Rozpočet

V následující tabulce se nachází rozpočet, který je sestaven jako roční plán, což je běžná praxe pro vzdělávací projekty a programy. Tento časový rámec umožňuje pokrýt všechny fáze projektu – od počátečního vývoje a testování materiálů, přes školení personálu, až po implementaci programu a vyhodnocení jeho účinnosti. Nicméně pro konkrétní potřeby projektu může být tento rozpočet upraven na kratší nebo delší časové období v závislosti na plánovaných aktivitách a dostupnosti financování. Každá položka rozpočtu je důkladně kalkulována na základě očekávaných potřeb projektu. Cena za jednotku a počet jednotek jsou odhadnuty tak, aby odrážely reálné tržní ceny a odhady potřebného množství materiálů a služeb. Klíčovou složkou projektu je vývoj, tisk a distribuce vzdělávacích materiálů. Tato činnost zahrnuje design, produkci a distribuci materiálů, které budou využity během vzdělávacích akcí a školení. Celkové náklady na tuto kategorii činí 500 000 Kč, financování je zajištěno převážně z grantů a sponzorství. Druhá kategorie zahrnuje honoráře pro externí odborníky, kteří povedou kurzy a workshopy pro pedagogy. Tato aktivita je rozpočítána na 120 000 Kč a financována ze školního rozpočtu a grantů. Spolupráce s odborníky pokrývá náklady na poradenství a konzultační služby od externích odborníků. Celkem je na tyto účely alokováno 360 000 Kč, což je kryto z partnerství a sponzorství. Pro organizaci vzdělávacích akcí a programů je v rozpočtu vyhrazeno 200 000 Kč. Tyto aktivity jsou financovány z komunitních akcí a grantů. Dalším důležitým aspektem je marketing a propagace, které jsou často podceňovány. Výdaje na marketing nejsou jen o reklamě; jsou to investice do budování povědomí o projektu, což je zásadní pro jeho přijetí cílovou skupinou a širší komunitou. Propagaci a marketingové aktivity, budou pokrývat různé regiony země, aby program dosáhl co nejširšího spektra obyvatelstva. Tyto aktivity nejen zvyšují viditelnost projektu, ale také pomáhají vytvářet silnou platformu pro jeho udržitelný rozvoj a akceptaci v rámci společnosti. Efektivní komunikace a propagace mohou výrazně zvýšit viditelnost projektu a jeho dopad. Je důležité mít na paměti, že při realizaci projektu mohou vzniknout neočekávané náklady, proto je začlenění náhradního fondu velmi praktické a ukazuje na prozíravé plánování. Tato rezerva umožňuje flexibilní reakci na překážky bez potřeby drastických škrťů v jiných oblastech projektu. Alokace 20 000 Kč v této kategorii slouží jako rezerva pro neočekávané výdaje, které mohou v průběhu projektu nastat. Pro administrativu, monitoring a hodnocení projektu je k dispozici 120 000 Kč. Tyto prostředky pocházejí z vlastních zdrojů a darů.

Celý rozpočet je sestaven s ohledem na maximální efektivitu využití dostupných zdrojů a zajištění dlouhodobé udržitelnosti projektu. Detailní plánování a pečlivá správa financí jsou základními pilíři pro úspěšnou realizaci a dosažení stanovených cílů projektu.

Kategorie nákladů	Cena za jednotku	Počet jednotek	Celkem	Zdroje financování	Popis položky
Vývoj materiálů	100 000,-	5	500 000,-	Granty, sponzorství	Design, tisk a distribuce vzdělávacích materiálů
Honoráře pro externí odborníky	10 000,-	12	120 000,-	Školní rozpočet, granty	Kurzy a workshopy pro pedagogy
Spolupráce s odborníky	30 000,-	12	360 000,-	Partnerství, sponzorství	Poradenství a konzultační poplatky
Komplexní programy	20 000,-	10	200 000,-	Komunitní akce, granty	Organizace vzdělávacích akcí a programů
Marketing a propagace	1000,-	5	5000,-		Reklama a propagace projektu
Náhradní fond	20 000,-	1	20 000,-	Vlastní zdroje	Pro neočekávané výdaje
Udržitelnost projektu	10 000,-	12	120 000,-	Vlastní zdroje, dary	Administrativa, monitoring, hodnocení

Tabulka 1.: Rozpočet

Zdroj: Vlastní

17 Logframe projektu

	Logika intervence	Objektivní ověřitelné ukazovatelé úspěchu	Prostředky pro ověření	Předpoklady a rizika
Záměr projektu	Záměrem projektu je vytvoření bezpečného a podpůrného vzdělávacího prostředí, které poskytuje žákům 9. tříd nástroje a znalosti potřebné k pochopení a prevenci domácího násilí.	Míra, ve které školy začlenily vzdělávací materiály a programy do svého plánu. Cílem může být, že alespoň 80 % škol plně implementuje program do konce prvního roku.	Kopie upravených školních osnov zahrnující nové vzdělávací materiály a programy.	Projekt předpokládá, že školy budou ochotné a schopné zavést nové vzdělávací materiály a školení do svých programů. Rizikem je, že školy nemusí mít dostatečné zdroje nebo motivaci pro implementaci nového programu, což by mohlo omezit jeho rozšíření a účinnost.
Cíle projektu	Vytvoření svého vlastního preventivního programu pro žáky 9. tříd základních škol a posílit povědomí ohledně domácího násilí a nabídnout jim nástroje pro identifikaci a řešení těchto situací.	Zvýšení procenta žáků, kteří správně identifikují, co je domácí násilí a jeho typické znaky a vědí, kam se mohou s tímto problémem obrátit.	Zpětná vazba od žáků prostřednictvím anonymních dotazníků	Předpokládá se, že všichni relevantní žáci mají rovný přístup k anonymním dotazníkům, ať už v tištěné formě nebo elektronicky, a že jsou schopni dotazník vyplnit. Existuje riziko, že

				se do zpětné vazby zapojí pouze malý počet žáků, což může vést k neúplným nebo zkresleným datům.
Výstupy	Vyvinuté a distribuované vzdělávací materiály. Dále proškolení pedagogové a školní personál, a hlavně zajištění dlouhodobého financování a závazku pro udržení a rozvoj programu.	Počet škol a tříd, kterým byly distribuovány a také celková suma získaných finančních prostředků pro pokračování a rozvoj programu.	Písemná potvrzení od vedoucích škol nebo třídních učitelů, která potvrzují příjem a použití materiálů. Tato potvrzení slouží jako ověření efektivní distribuce. Detailní záznamy o všech finančních transakcích spojených s projektem, včetně grantů, sponzorství, darů a jiných zdrojů financování. Tyto záznamy by měly obsahovat data, sumy a zdroje financí.	Předpokládá se, že školy a třídní učitelé budou spolupracovat na potvrzení přijetí a použití materiálů, což zahrnuje ochotu poskytnout písemná potvrzení a feedback o užitečnosti materiálů. Rizikem může být možná neúplnost nebo chyby ve finančních záznamech mohou komplikovat proces ověřování efektivity financování a mohou vést k problémům při auditu.
Klíčové činnosti	Po vytvoření a distribuce filmů, aplikací a tištěných materiálů dojde k proškolení	Finanční zdroje Kvalitní vyškolený personál Kvalitní materiály	Dlouhodobá spolupráce a dostatek financí. Certifikáty a záznamy školení	Předpokládá se dlouhodobá spolupráce s neziskovými organizacemi

	školního personálu a také k navázání partnerství s neziskovými organizacemi. Vyhledávání a zabezpečení trvalých zdrojů financování.		Účinnost projektu	
--	---	--	-------------------	--

Tabulka 2: Logframe projektu

Zdroj: Vlastní

Závěr

Bakalářská práce se věnuje problematice domácího násilí a preventivních programů. Cílem této práce bylo vytvořit projekt, ve kterém jsem se zaměřila na vytvoření svého vlastního preventivního programu pro žáky 9. tříd základních škol. V současné době je velice malé množství těchto programů, přitom se jedná o závažný problém, o kterém je potřeba hovořit a sdílet ho dále.

Moje práce je rozčleněna do dvou částí. První část se soustředí na teoretické základy daného tématu, kde definuji domácí násilí a popisuji jeho hlavní charakteristiky a znaky. Tato sekce zahrnuje rozsáhlé množství informací, které spojují problém domácího násilí s relevantními teoriemi, metodami a technikami v sociální práci a v kontextu sociální politiky. Druhá část obsahuje analýzu potřebnosti, kterou považuji ve své práci za stěžejní. Díky této analýze jsem zjistila, že s tímto problémem se potýká spousta mladých lidí a je potřeba šířit informace o této problematice dál, aby mladí lidé věděli, na koho se mohou obrátit a že v tom nejsou sami. V důsledku toho jsem se rozhodla připravit projekt, který je obsažen ve druhé části práce. Projekt jsem navrhla tak, že jsem si zjistila silné a slabé stránky stávajících programů a na to vytvořila svůj vlastní. Důležitým bodem v tomto projektu je implementace výukových materiálů, školení pedagogů a školního personálu. Dalším stěžejním krokem je zajištění dlouhodobé spolupráce s neziskovými organizacemi a také zajištění udržitelnosti financování.

Příprava tohoto projektu byla pro mě velmi obohacující, protože mi poskytla nové zkušenosti v mnoha ohledech. Byla jsem nucena opustit svoji komfortní zónu během shromažďování dat, kdy jsem komunikovala s lidmi, které jsem dříve neznala, což bylo občas komplikované. Jsem také vděčná za možnost pracovat na projektu, který mě osobně velmi zajímá a naplňuje, i když jsem předtím s takovým typem práce neměla žádné zkušenosti. Věřím, že tento projekt nakonec nebude jen teoretickým dokumentem, ale že v budoucnu dostanu šanci jeho principy aplikovat v praxi. Je velká škoda, že se o této problematice nemluví více ve společnosti a pořád toto téma je tabu a lidé se za to stydí.

Bibliografický seznam

BARAHAL, Robert M.; WATERMAN, Jill; MARTIN, Harold P. The social cognitive development of abused children. *Journal of consulting and clinical psychology*, 1981. [cit. 2024-03-15]. ISBN 80-7357-050-5

Bílý kruh bezpečí, 2009. Online. Bílý kruh bezpečí. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/pomoc-obetem/domaci-nasili/aktualni-informace-v-oblasti-domaciho-nasili-k-1-1-2009/>. [cit. 2024-03-26].

BROŽ, Filip a VODÁČKOVÁ, Daniela, 2015. *Krizová intervence v kazuistikách*. Portál, s.r.o., Praha. ISBN 9788026208112.

BUSKOTTE, Andrea, 2008. *Z pekla ven Žena v domácím násilí*. Computer Press. ISBN 9788025117866.

CONWAYOVÁ, Helen L., 2007. *Domácí násilí*. Albatros nakladatelství, a.s. Praha. ISBN 9788000015507.

DALIGAND, Liliane, 2014. *Násilí v partnerských vztazích*. Portál, s.r.o., Praha. ISBN 9788026207184.

KOSTEČKOVÁ, Lucie, 2023. *Nový preventivní projekt „Mluvme o domácím násilí“* [online]. [cit. 2024-04-23]. Dostupné z: https://www.policie.cz/clanek/novy-preventivni-projekt-mluvme-o-domacim-nasili.aspx?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAAR0gmuvGKTTdwa9KrNt6y5QDoxgszJviFzuGso-mIzkWDff99N5eqE119lA_aem_AfNDNYPDrovo291MIGk_7peWo96RNN5N_vX4hFYyewmbVtzTIMcQQDYt7w12VilEAaYcc-QyJ3LHCQLuNhr7J4_R

KREBS, Vojtěch, 2005. *Sociální politika*. 3. přepracované vydání. Praha: ASPI. ISBN

MAJÁK O.P.S., 2018. *Komplexní program Jdi dál!* [online]. [cit. 2024-04-23]. Dostupné z: https://majakops.cz/index.php/programy/komplexni-program-jdi-dal?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAAR0aJLdFAKqC9sCLek-OQK6HpDRZCnpKb6ooNodHPPrwCCf61Jrx_ntEdDpk_aem_AfN8aU68s0Ik50Wsf6iWK-02JoiYVES1LJ9JnOhCY-sW2fj-f557xhIKozxzBwzDI8fGXPrkIPaLPFiR9BSxwQOS

MATOUŠEK, Oldřich, 2008. *Metody a řízení sociální práce*. 2. Praha: Portál, s.r.o., Praha. ISBN 9788073675028.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, 2020. [online]. Národní strategie ochrany práv dětí. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/narodni-strategie-ochrany-prav-deti-a-akcni-plan-k-naplneni-narodni-strategie>. [cit. 2024-03-26].

NATIONAL CENTER FOR INJURY PREVENTION AND CONTROL, DIVISION OF VIOLENCE PREVENTION, 2021. Preventing Violence Against Children and Youth Globally [online]. [cit. 2024-04-23]. Dostupné z: https://www.cdc.gov/violenceprevention/childabuseandneglect/vacs/fastfact.html?fbclid=IwZ Xh0bgNhZW0CMTAAAR0pJJnTfRf-MMZs4bPRtoXS8uhWgd4zZqodLoXIkuzgLSX5S016o888A_aem_AfX0NLZu6wZO5K76M_MnwcgmNTODSjs9Fks4_2-JG89gyFX2ZCoT8wUhCAVDRj djSKhfX11aN1Wiy1ARxwj2RIY6

NAVRÁTIL, Pavel, 2001. Teorie a metody sociální práce. 1. knižní vyd. Brno: Marek Zeman. ISBN 978-80-903070-0-1.

PROKOP, M. a kol.: Právní ochrana dětí a obětí domácího násilí. Brno: Ekologický právní servis. 2002. ISBN 80-902570-8-9

REDAKCE TYMOSIA.CZ, 2020. KRIZOVÁ INTERVENČE [online]. [cit. 2024-03-20]. Dostupné z: https://tymosia.cz/co-vas-trapi/krizova-intervence?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAAR1fuQfEx5REABMs b-CCqHGnbk9booGZ7fkJa7f_1cfvqAWU-I3KYR8speM_aem_AfVjLXnN_ByFT_-Kl-CqYIfGyF6ipRsnIcdOx70jMOUks9PLw758YLiRfNEIvHPut3dvXpISUbbiKx3et3sTmamf#:~:text=Formy%20krizové%20pomoci%3A%20Základní%20formou%20je%20telefonická%20krizová,mladou%20generací%2C%20jsou%20online%20chat%2C%20nebo%20video%20hovor

SCIENCE DIRECT, 2020. [online]. Prevalence nepříznivých zážitků z dětství (ACE) v České republice. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0145213419304260>. [cit. 2024-04-08].

SPONDEA, 2024. [online]. Dostupné z: <https://www.spondea.cz/portfolio/cz/domaci-nasili>. [cit. 2024-03-26].

STŘEDISKO SOCIÁLNÍ PREVENČE, 2020. [online]. Krizová intervence. Dostupné z: <https://www.ssp-ol.cz/intervencni-centra/odborna-pomoc/domaci-nasili>. [cit. 2024-03-26].

STŘÍLKOVÁ, Patricie, 2009. Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím. Ostrava : Key Publishing, 2009. ISBN 978-80-7418-020-0.

ŠÁMAL, Pavel, 2009. Trestní zákoník. Praha : C. H. BECK. ISBN 978-80-74-109-3.

ŠEVČÍK, Drahomír; ŠPATENKOVÁ, Naděžda a, kolektiv, 2011. Domácí násilí. Portál, s.r.o., Praha. ISBN 978807367.

ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina; HAVELKOVÁ, Barbara a ŠPONDROVÁ, Pavla, 2020. Mužské právo. Jsou právní pravidla neutrální? Wolters Kluwer ČR. ISBN ISBN: 978-80-7598-761-7.

ŠMÍDA, Jan, 2023. Zuřivec | Prevence a osvěta domácího násilí. Učitel 21 [online]. 1 [cit. 2024-04-23]. Dostupné z: https://www.ucitel21.cz/post/zuřivec-prevence-a-osvěta-domácího-násilí?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAAR3KsXOpCTH8TbFwAqKPjq8z_mzT_RqDxmhbSScRf5PuASRC1gsONC7mta4_aem_AfU60Q9p9SlltlnvpJk8GufYrXI3Z0o1S9Bf8Mr8DAFmQeifD_-zIpUc9uD1dQc6hiGz45AKSh8_yvvh3rCKfHa

ŠPATENKOVÁ, Naděžda, 2004. Krizová intervence pro praxi. Praha: Grada. ISBN 80-247-0586-9.

ÚŘAD VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY, 2019. Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2019–2022. Gov.cz [online]. [cit. 2024-04-23]. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/AP-DN---grafikaFINAL.pdf>

VOŇKOVÁ, Jiřina a SPOUSTOVÁ, Ivana, 2016. Domácí násilí z pohledu žen a dětí. 3.přepřacované vydání. ProFem. ISBN 9788090456457.

WORLD HEALTH ORGANIZATION, 2024. [online]. Násilí páchané na ženách. Dostupné z: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>. [cit. 2024-04-08].

Zákon č. 108/2006 Sb.: Zákon o sociálních službách, 2006. [online]. In: . Zákony pro lidi. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108>. [cit. 2024-03-15].

Zákon č. 273/2008 Sb.: Zákon o Policii České republiky, 2008. [online]. In: . Zákony pro lidi. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>. [cit. 2024-03-15].

Zákon č. 359/1999 Sb.: Zákon o sociálně-právní ochraně dětí, 1999. [online]. In: . Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359?text=359%2F+1999>. [cit. 2024-03-15].

Zákon na ochranu před domácím násilím I., 2007. Online. Domácí násilí. Dostupné z: https://www.rodina.cz/scripts/journal/article.ASP?id=59015&from_fid=10739&from_kid=11223. [cit. 2024-02-29].

ŽÁRSKÁ, Lucie, 2023. Domáci násilí [online]. [cit. 2024-04-23]. Dostupné z:
<https://www.policie.cz/clanek/domaci-nasili-statistiky.aspx>

Seznam obrázků

Obrázek 1: Cyklus domácího násilí	15
Obrázek 2: Model krizové intervence dle Golanové.....	20
Obrázek 3.: Přehled počtu vykázaní dle krajů ČR	26
Obrázek 4.: SWOT analýza.....	37
Obrázek 5: Management rizik	55
Obrázek 6: Harmonogram projektu.....	60

Seznam tabulek

Tabulka 1.: Rozpočet.....	62
Tabulka 2: Logframe projektu.....	65

Anotace

Bakalářská práce se zabývá domácím násilím a preventivního programu. Kdy cílem práce bylo identifikovat silné a slabé stránky stávajících programů a vytvoření vlastního preventivního programu. Tato práce je strukturována do dvou částí. První částí je teoretická část, v níž podrobněji vysvětlují dané téma spolu se základními pojmy souvisejícími se sociální politikou a s přehledem teorií, metod a technik sociální práce, které jsou relevantní pro zkoumanou problematiku. Druhá polovina práce se zaměřuje na vypracování projektu zaměřujícího se na vytvoření vlastního preventivního programu v rámci domácího násilí pro žáky 9. tříd základních škol.

Klíčová slova: Domácí násilí, násilný vztah, oběť, pachatel, vykazání, prevence

Annotation

The bachelor thesis deals with domestic violence and the prevention program. When the goal of the thesis was to identify the strengths and weaknesses of existing programs and to create a prevention program of their own. This thesis is structured in two parts. The first part is the theoretical part in which I explain the topic in detail along with basic concepts related to social policy and an overview of theories, methods and techniques of social work that are relevant to the issue under study. The second half of the thesis focuses on the development of a project aimed at creating a customized prevention program in the context of domestic violence for 9th grade elementary school students.

Keywords: Domestic violence, violent relationship, victim, perpetrator, eviction, prevention